

40 I ŠTEVILKA

REVIJA KORPORACIJE HIDRIA
ZIMA 2022

HIDRIA

SKUPAJ ZA SKUPNO PRIHODNOST

**ZELENA NARAVNANOST
NAM NIKOLI NI BILA TUJA**

18–33

- AMATERJEM PRIBLIŽUJEMO PROFESIONALNO KOLESARJENJE
  - SODELUJEMO PRI RAZVOJU NOVE TEHNOLOGIJE KRMILJENJA VOZIL
  - VSTOPAMO V SVET GOKARTOV
  - REŠITEV ZA POMEMBEN PRIHRANEK ENERGIJE
  - NAŠE REŠITVE TUDI V NAJLJUBŠEM AVTOMOBILU SLOVENSКИH PODJETIJ IN DRUŽIN
  - Z EDINSTVENO REŠITVIJO NA VRHU INOVATIVNOSTI
  - KAKO SLOVENEK ZMANJŠA PORABO ENERGIJE
-

USTVARJALNA ZAVZETOST

TRAJNOST MORA POSTATI RUTINA

48–55

- OTROCI MORAJO IMETI MOŽNOST DODATNEGA TRENINGA
  - VZTRAJNI, POTRPEŽLJIVI, DELAVNI IN ISKRIVI
  - UČIM SE IZ DNEVA V DAN
  - V FRANCOSKEM AUMETZU PRISLUHNILI ZVOKOM IDRIJSKE GODBE
-

4-17

- PRILAGODLJIVOST, ODGOVORNOST IN SPOŠTOVANJE SO KLJUČ DO USPEHA
- TRAJNOST IN ENERGIJA GRESTA Z ROKO V ROKI
- TUDI NABAVNE VERIGE JE TREBA UPRAVLJATI TRAJNOSTNO
- VSE UPE POLAGAM NA MLADE
- INOVACIJA, KI POMEMBNO ZMANJŠUJE PORABO VODE

V DRUŽBI NAJBOLJŠIH

**Z MEDNARODNIM
PROJEKTOM VOLT CAR
ODPIRAMO NOVA OBZORJA
E-MOBILNOSTI**

34-47

- SMO DRUŽBENO ODGOVOREN DELODAJALEC
- DRUŽBENA ODGOVORNOST POSTAJA DEL POSLOVANJA
- TRAJNOSTNO ŽIVLJENJE POMENI VELIK PREMİK V MISELNOSTI
- NAŠE ZDRAVJE, POČUTJE IN ZAVZETOST SO ODVISNI TUDI OD DELOVNEGA OKOLJA

AKTIVNA POZORNOST

VEDNO SKUŠAM NAJTI REŠITVE

KOMENTAR GLAVNEGA DIREKTORJA HIDRIE BOJANA GANTARJA

PRILAGODLJIVOST, ODGOVORNOST IN SPOŠTOVANJE SO KLJUČ DO USPEHA

FOTO: ROBERT ZABUKOVEC

V poletni številki revije Hidria sem pisal o nesluteni hitrosti in razsežnosti sprememb, ki jih trenutno čutimo na vsakem koraku. Tempo še vedno ne popušča. Med ljudmi sicer velja nekakšna mantra, da si ne želimo sprememb oziroma se jim upiramo. A ljudje smo, kot trdijo tudi antropologi, najbolj prilagodljiva bitja na Zemlji. To dokazujemo vsak dan, tudi v Hidrii.

Ljudem je v vsej zgodovini življenje in ravnanje vedno uspelo prilagoditi zahtevam okolja, pa naj so bile te še tako skrajne. Tako smo se tudi v zadnjih letih uspešno soočili z zahtevno zdravstveno situacijo. Ta nam danes ne predstavlja več resne prepreke za življenje in delo. Zaradi nje smo se bistveno bolj zavedli dejstva, da določena ravnanja in tudi poslovni modeli, ki so se nam zdeli večni, niso dolgoročno vzdržni. Nekatera svoja ravnanja moramo zato tako na osebni kot tudi poslovni ravni prilagoditi novi realnosti.

Sporočam namreč, da je zahodni svet z načinom življenja razpoložljive življenjske vire izkoristil na način in do te mere, da je njihovo nadaljnje izčrpavanje nevzdržno. Prilagoditev naših ravnanj in življenjskega sloga je zato nujna. Z vidika obremenjevanja okolja je svet raven in ne moremo pričakovati, da bodo na nekaterih delih okoljsko kot socialno še naprej prekomerno obremenjeni, medtem ko bodo drugi prosperirali. Danes je dolžnost zahodnega sveta in nas, da svoje znanje, izume, sposobnosti in navsezadnje tudi kapitalsko moč uporabimo za uresničitev korenite globalne spremembe.

Upam si trditi, da gredo poslovni modeli že v smeri krepitve lokalnih oskrbovalnih verig, ki se temeljito preurejajo. To povzroča tudi zastoje v oskrbi, kar je eden od vzrokov za nastanek inflacijskih pritiskov, za katere pa verjamem, da bodo v svoji skrajnosti kratkoročni. Prepričan sem, da bo trg poskrbel, da se poslovanje v tem smislu normalizira. Ostal pa bo pozitiven učinek manj obremenjenega okolja zaradi optimalnejših transportov in logističnih verig. Poudariti moram, da se je tudi Hidria s svojo strategijo zavezala nastopati predvsem na evropskem trgu in tako že posvojila pomemben del poslovnih modelov prihodnosti.

V zadnji zdravstveni krizi smo uvedli tudi nov model prenosa znanja in sodelovanja s pomočjo digitalnih orodij. Tu namreč ne sme prihajati do zastojev, saj ti, pa naj bodo povzročeni v organizaciji, širšem poslovnem okolju, na nacionalni ravni ali celo globalno, prinašajo bistveno več negativnih učinkov kot prej omenjeni zastoji v oskrbovalni verigi. Med epidemijo se je pouk v šolah izvajal po tako

imenovanem hibridnem modelu. Vedoželjni otroci so takšen model prenosa znanja zaradi boljšega časovnega izkoristka izrabili, da so pridobili več znanja. Manj motivirani pa ravno obratno, še manj so bili zavzeti za učenje. Zato ostanimo motivirani za pridobivanje novih znanj po novih metodah, pri tem pa najbolje izkoristimo komunikacijske kanale, ki so nam na voljo.

Ne potrebujemo veliko novega znanja, da se vsakdo začne obnašati bolj trajnostno in energetskega manj potratno. Potrebujemo le zavedanje, da ljudje na tem planetu bivamo že nekaj milijonov let, izčrpali pa smo ga praktično v zadnjih nekaj desetletjih. Vsak od nas je zato soodgovoren. Današnje generacije še toliko bolj kot vse pretekle pred njimi. To zavedanje nas mora spodbuditi, da prihodnje rodove naučimo novih, trajnostnih ravnanj in navad. Še pred tem pa se jih mora navzeti vsak izmed nas.

Vse naše poslovne enote s svojimi inovativnimi izdelki in rešitvami že delujejo na področju zelene preobrazbe produktnega portfelja.

Hidria k vzdržnemu in trajnejšemu razvoju ne prispeva samo s svojo strateško usmeritvijo lokalizacije dobav na večinoma evropskem trgu in optimizacijo rabe energetskega virov, pač pa še bistveno bolj in daljnosežnejše z intenzivno transformacijo produktnega portfelja. Tu smo bili uspešni tudi v drugi polovici leta. Tako smo pridobili pomembne nove nominacije v segmentu sestavnih delov pogonov novih električnih vozil, zaupanje so nam

ponovno izrazili številni velikani avtomobilske industrije, z začetki velikoserijske proizvodnje že v letih 2024 in 2025.

Ne glede na prej omenjeno trganje oskrbovalnih verig, izjemne pritiske na rast cen repromaterialov in energentov ter nestabilne tržne razmere smo v Hidrii stabilno pripeljali do konca še drugo turbulentno leto. Posledično smo pospešili investicijski cikel, nov Hidriin tehnološki center za proizvodnjo sestavnih delov električnih vozil pa je že začel rasti iz tal. Načrtovanje za naslednje leto je negotovo, nakazuje se gospodarski upad, nekateri poslovni segmenti ga že občutijo. Kot že tolikokrat do zdaj bomo morali pokazati sposobnost prilagodljivosti, odgovornih ravnanj in medsebojnega spoštovanja. Prepričan sem, da bomo tako skupaj znali poiskati ustrezne odgovore na ponujene izzive. Imamo vizijo in poznamo pot.

INTERVJU Z MAG. BOŠTJANOM TUŠARJEM, ODGOVORNIM ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ V HIDRII

ZELENA NARAVNANOST NAM NIKOLI NI BILA TUJA

AVTOR: ERIK BLATNIK, FOTO: ROBERT ZABUKOVEC, ISTOCK

V Hidrii čutimo močno odgovornost do okolja, v katerem delujemo. Pospeseno vlagamo v razvoj energetske učinkovitih izdelkov in rešitev z nižjim ogljičnim odtisom. Na vsakem koraku znižujemo porabo in povečujemo delež rabe energije iz obnovljivih virov. Pri tem skupaj z dobavitelji skušamo čim manj obremenjevati okolje. Posebno skrb namenimo tudi razvoju in blaginji zaposlenih.

S temi besedami kot iz topa ustrelji Boštjan Tušar, v Hidrii zadolžen za trajnostni razvoj, ko ga vprašamo, kakšno strategijo ima korporacija na tem področju. »A to ni vse,« pravi. »Za trajnost moramo skrbeti vsi in si dnevno postavljati vprašanje, kaj lahko kot posameznik dobrega naredim za okolje, naravo in soljudi.« Živimo namreč v svetu, polnem izzivov, ki si jih še pred nekaj letih niti slučajno nismo zamišljali.

S kakšnimi izzivi se soočamo v času, ko so cene energentov dobesedno ponorele?

Velikanske nekajkratne rasti cen energentov seveda negativno vplivajo na poslovne rezultate vsakega podjetja. A v tem v Hidrii vidimo tudi priložnost za hitrejše udejanjanje trajnostnih ciljev. Ob višjih cenah energentov lažje upravičujemo učinek tistih naložb, ki vplivajo na manjšo porabo energije. Obenem pa imamo večkratne koristi, to so manjši stroški porabe, podaljšanje življenjske dobe določenih naprav in manjši izpusti toplogrednih plinov v ozračje.

Katere konkretne rešitve Hidria uvaja na področju trajnostnega razvoja?

Na področju razvoja izdelkov trajnosti namenjamo dodatno pozornost, torej uporabi ustreznih materialov ter končni učinkovitosti izdelka. Ta proces vključuje tudi sodelovanje z dobavitelji, ki smo jih pričenjamo naslavljanje s konkretnimi zahtevami na področju trajnostnega ravnanja. Izvajamo nekaj deset projektov za izboljšanje energetske učinkovitosti v proizvodnih procesih. Na zaposlene in širšo okolico pa se že tradicionalno usmerjamo s številnimi projekti na področju zdravja, varnosti pri delu, izobraževanja, vključevanja, sponzorstva. Posebej velja na tem delu omeniti tudi certifikacijo Hidrie kot družbeno odgovornega delodajalca.

Bistvo trajnosti je, da s svojimi akcijami čim bolj neškodljivo, če že ne nevtrarno ali celo koristno delujemo na okolje in soljudi.

Kakšen pomen ima pri tem pravilna organizacijska struktura?

Ustrezno definirana organizacija in podpora vodstva korporacije je nujen pogoj za uspešen razvoj principov trajnosti. Na področju trajnosti v Hidrii delujejo ekipe s področja kadrov, zdravja, ravnanja z okoljem, nabave, razvoja, energetike, upravljanja stavb in podobno, saj želimo v celoten proces vključiti slehernega zaposlenega. Vnaprej se vsem sodelavcem zahvaljujem za konstruktivno sodelovanje.

Kako trajnost in trajnostno politiko vpeljujete v infrastrukturo in proizvodne prostore, kot je na primer nastajajoči visokotehnološki center za proizvodnjo statorjev in rotorjev za pogonske agregate električnih in hibridnih vozil prihodnosti?

Bistvo trajnosti je, da s svojimi akcijami čim bolj neškodljivo, če že ne nevtrarno ali celo koristno delujemo na okolje in soljudi. Novi digitalizirani in robotizirani center za ključne sestavne dele pogonskih elektromotorjev za električna in hibridna vozila prihodnosti je že v samem poslanstvu trajnosten – prispeva namreč k zeleni mobilnosti. Ker se gradi kot nadomestni objekt, nismo posegali v novo naravno okolje.

Katere konkretne trajnostne rešitve boste uporabljali v njej?

Streha visokotehnološkega centra bo popolnoma pokrita s fotovoltaičnimi paneli, tako tudi njeno pročelje. Energetsko bo zelo učinkovita, souporabljali bomo odpadno toploto iz delovnega procesa, imeli najnaprednejši sistem za upravljanje ogrevanja, prezračevanja in hlajenja. Tudi s pomočjo digitalizacije bodo v njej skrajšane transportne poti, zmanjšan bo izmet, posebni poudarek bo na ergonomiji delovnih mest.

Kako svoje zaposlene ozaveščate o trajnostnem ravnanju? Je trajnost v Hidrii razumljena kot fraza ali se zaposleni vse bolj zavedajo pomembnosti tega področja in ravnanja?

Izraza ekologija in tako imenovano zeleno že poznamo. Trajnost, ki ekologiji ob bok dodaja še družbeni in ekonomski vidik, pa trenutno malo manj. Digitalizacija je potrebovala deset let, da se je priješla med ljudmi. Sodeč po intenzivnosti zadnjih nekaj mesecev sem prepričan, da se bo trajnost udejanjala še hitreje. Aktivnosti na tem področju vsaj v avtomobilski industriji postajajo že kar nujen pogoj za dobro partnersko sodelovanje. Največja svetovna podjetja so pragmatično spoznala, da se z uničevanjem okolja uničuje in izginja tudi trg. V Hidrii nam zelena naravnost nikoli ni bila tuja, zdaj pa ozaveščamo še bolj intenzivno in sistematično, v neposrednih spletnih seminarjih, sporočilih na zaslonih v podjetju, v prispevkih, kot v tej izdaji revije Hidria.

Pri razvoju izdelkov dodatno pozornost namenjamo trajnosti, torej uporabi ustreznih materialov ter končni učinkovitosti izdelka.

Kako pa lahko posamezniki najbolj prispevamo k trajnostnemu razvoju?

Vsak od nas naj se večkrat na dan vpraša: »Ali je to, kar počnem,

dobro ali slabo za okolje, naravo in soljudi?« Z odgovarjanjem na to preprosto vprašanje si bomo oblikovali notranji glas, ki nas bo usmerjal v nadaljnjem življenju. V organizaciji, kjer delujemo, v prvi vrsti upoštevajmo trajnostno kulturo: prizadevamo si za racionalno porabo energije, vode, hrane. Poskrbimo za svoje dobro počutje in dobro počutje sodelavcev na delovnem mestu. Bodimo vključeni v trajnostne projekte naše okolice. V domače okolje pa preslikajmo vse zapovedi delovnega okolja ter jim dodajmo še ukrepe, kot so opustitev kratkih voženj z avtomobilom, znižanje režima ogrevanja ali hlajenja, namestitev sončne elektrarne, izolacija stavbe, postavitve visokih vrtnih gred, kupovanje trajnostno pridelanih izdelkov in podobno. Čas je zdaj in naloga je naša!

TRAJNOST IN EKOLOGIJA

GRESTA Z ROKO V ROKI

AVTORICI: **MAG. VESNA MIKLAVČIČ** IN **NATAŠA GABRŠČEK**, FOTO: **ROBERT ZABUKOVEC**, ISTOCK

V zadnjih nekaj letih se pogosto srečujemo z izrazi trajnostni razvoj, trajnostno naravnano poslovanje, trajnostna poslovna strategija, trajnostni poslovni model, družbena odgovornost in podobno. Kaj to sploh je in kako te izraze pravilno razumeti v okviru okoljskega vidika delovanja podjetja? Tudi Hidrie.

mag. Vesna Miklavčič

V Hidrii se še posebej dobro zavedamo, da je skrb za naravo in okolje ena najpomembnejših vrednot za trajnostni razvoj.

V času, ko postaja družba vedno bolj ozaveščena o naših učinkih na okolje, si tudi mnoge organizacije prizadevajo za bolj trajnostno prihodnost. Pri tem z razvojem in širjenjem okolju prijaznih tehnologij ter z inovativnim pristopom k okoljskim izzivom spodbujajo večjo okoljsko odgovornost. Trajnost tako lahko razumemo kot koncept razvoja človeške družbe, ki izraža spoštovanje do drugačnosti in različnosti ter spoštovanje do narave in naravnih virov, ki nam jih zagotavlja planet, na katerem živimo. Trajnost je lastnost celotnega sistema, podobno kot je človekovo zdravje lastnost njegovega celotnega telesa.

Družba se žal sooča s številnimi okoljskimi izzivi, kot so izčrpavanje naravnih virov, onesnaženost, podnebne spremembe, izginjanje vrst, propad celotnih ekosistemov ter degradacija mestnih in podeželskih okolij, pa tudi s pomanjkanjem energije. Zaradi naraščanja svetovnega prebivalstva in povečevanja porabe so te spremembe vse večja grožnja človekovi varnosti in zdravju ter družbeni blaginji. Okoljska odgovornost je pogoj za preživetje, blaginjo in napredek človeka. Zato je tudi okoljski vidik pomemben del

Okoljska odgovornost je pogoj za preživetje, blaginjo in napredek človeka.

družbene odgovornosti. Potrebna je večja snovna učinkovitost pri ravnanju s surovinami in odpadki, izvedbe projektov energetske izrabe odpadkov, hitrejši napredek pri prilagajanju na podnebne spremembe in družbena preobrazba nasploh.

V Hidrii se še posebej dobro zavedamo, da je skrb za naravo in okolje ena najpomembnejših vrednot za trajnostni razvoj. Številni

naši projekti, izdelki in rešitve pomembno pripomorejo k zeleni ekonomiji. Mednarodni projekt LIFE HIDAQUA na primer celostno naslavlja problematiko upravljanja z vodo na industrializiranem območju. V zadnjih letih smo veliko naredili na področju zmanjševanja porabe vode in energije, opti-

miziramo porabo kemikalij v industrijskih procesih ter posledično zmanjšujemo nastajanje odpadkov in emisij. K temu nas dodatno spodbujajo tudi zaveze do kupcev. Zato trajnost vpeljujemo v vse procese, trenutno je ključen proces nabave. Vse nabavljene surovine, materiali, vključno z embalažo, morajo imeti in se izkazovati s certifikati skladnosti, z deležem recikliranega materiala in podatkom o odtisu CO₂.

Trajnostni razvoj zadovoljuje trenutne potrebe, ne da bi pri tem ogrožal zadovoljevanje potreb prihodnjih generacij.

Nataša Gabršček

Okolijska ozaveščenost končnih uporabnikov je vse bolj pomembna tudi za same proizvajalce. V avtomobilski industriji je to najbolj opazno, širi pa se tudi na druge panoge. Mlade generacije iskalcev zaposlitve so postale pozorne na odnos zaposlovalcev do okolja. Za podjetja je zato vse bolj pomembno, da trajnostno usmeritev učinkovito predstavijo javnosti. Okolijski standard ISO 14001 je ena izmed zavez in obveznosti, ki jo moramo vsi zaposleni in v vseh procesih udeležati ter jo vzeti za svojo.

S spremembami v trajnostnem poslovanju podjetij, prilagojenimi poslovnimi modeli in proizvodnimi procesi, boljšimi sistemi ravnanja z okoljem in ozaveščeno potrošnjo lahko zmanjšamo vplive na okolje in stroške poslovanja. Izziv je krožno gospodarstvo, to je razvoj in oblikovanje novih izdelkov z daljšo življenjsko dobo in možnostjo ponovne uporabe, predelave ali reciklaže. Trajnostno poslovanje prinaša številne priložnosti za razvoj novih zelenih tehnologij, zelenih delovnih mest, učinkovitejše upravljanje z naravnimi viri. Trajnostno poslovanje podjetij ustvarja in ohranja višjo dodano vrednost in konkurenčne prednosti na trgu ob sočasnem zmanjševanju tveganj, ki negativno vplivajo na ljudi in okolje.

Trajnost je lastnost celotnega sistema, podobno kot je človekovo zdravje lastnost njegovega celotnega telesa.

Čeprav bo trajna naravnost tudi od vsakega posameznika zahtevala določene spremembe in prilagoditve načina življenja, so te dolgoročno bolj smiselne kot pa prelaganje ubadanja s podnebnimi spremembami, pomanjkanjem energije, surovin in hrane na naslednja desetletja. Zagotovo so okoljevarstveni zeleni preboji edina smiselna pot za upanje, da bomo dolgoročno vzdrževali kakovostno življenjsko raven zase in za svoje zanamce. V primeru nebrzdane rasti in pretirane potrošnje pa nas žal čakajo fizikalne omejitve našega planeta.

Zato so tudi okolijska vprašanja na lokalni, regionalni in globalni ravni medsebojno povezana. Vsak še tako majhen prispevek vsakega od nas šteje, se sešteva, če ne celo množi v prid kakovostnejšemu življenju, še posebej prihodnjih generacij. Ali kot pravi latinski pregovor »Naravi lahko ukazujemo samo tako, da jo ubogamo«. Začnimo pri sebi, z majhnimi koraki. Tudi kapljic v morju je nešteto in vsaka zase ni nič, pa vendar skupaj tvorijo reko ali morje.

TUDI NABAVNE VERIGE JE TREBA UPRAVLJATI **TRAJNOSTNO**

AVTORICA: IRENA RIMAC GASPARI, DIREKTORICA KORPORATIVNE NABAVE, FOTO: ROBERT ZABUKOVEC, ISTOCK

Uspešne družbe se zelo dobro zavedajo, da za učinkovito upravljanje svojega trajnostnega razvoja nujno potrebujejo tudi trajnostno nabavno verigo. Zato v Hidrii v celotnem življenjskem ciklu izdelka spremljamo in vplivamo na ogljični odtis. Tako trajnostno vedenje in ravnanje pričakujemo in spodbujamo tudi pri dobaviteljih. Pri tem se bolj povezujemo s tistimi, ki razvijajo in prinašajo trajnostne spremembe.

Irena Rimac Gaspari

Analize življenjskega cikla (»LCA – Life Cycle Assessment«) za podjetje, storitev ali izdelek jasno kažejo, kako visok delež okoljskega odtisa prispevajo surovine, izdelki in storitve dobaviteljev, koliko pa sami kupci teh izdelkov ali storitev z njihovo uporabo. Konkretni deleži odtisov se razlikujejo od podjetja do podjetja. Na podlagi že izdelanih analiz pa je možno oceniti, da okoljski odtis nabavne verige prevladuje v celovitem odtisu podjetij in večinoma presega 70 odstotkov vsega ustvarjenega odtisa družbe. Vse več kupcev in potrošnikov zato pričakuje, da bodo podjetja kar se da družbeno in okoljsko odgovorna. Pri tem ne moremo mimo dejstva, da so bile nabavne verige v času pandemije covid-19 v središču pozornosti. Takrat se je namreč jasno pokazala pomembnost trajnostnega upravljanja nabavnih verig, saj so trajnostno povezane verige manj razpadale in so zagotavljale proizvodnjo z bistveno manj motnjami.

V Hidrii dobro poznamo trajnostna pričakovanja naših kupcev in širšega družbenega okolja. Zato dobavitelje nenehno spodbujamo k trajnostnemu ravnanju in jih seznanjamo z našimi pričakovanji na tem področju. Z vprašalniki ter presojami poslovanja in delovanja pripravljamo analize trajnostne usposobljenosti nabavne

verige, ki je osnova za iskanje skupnih trajnostnih rešitev. Gradnja trajnostnih nabavnih verig je namreč nujna, saj se s tovrstnim sodelovanjem vzpostavljajo nove systemske rešitve, materiali in tehnologije, ki bodo družbo približevali trajnostnim ciljem. V Hidrii nam bo na tej poti nedvomno pomagal projekt Leonardo, s katerim bomo z inovativnim sodelovanjem z dobavitelji ustrezno vključevali vse najpomembnejše zahteve trajnostnega razvoja ter skupaj z njimi iskali najboljše načine za učinkovito in celovito upravljanje tega pomembnega področja.

V Hidrii dobro poznamo trajnostna pričakovanja naših kupcev in širšega družbenega okolja.

spreminjanje cen, saj jih bomo izračunavali v kontekstu celotnega življenjskega cikla izdelkov, od njihovega razvoja do končne dostave kupcu. Izhodiščne nabavne cene bomo povezovali s stroški uporabe produktov, z ravnanjem ob koncu življenjske dobe in s stroški okoljskih učinkov. Ti namreč podjetju lahko prinesejo tako zeleno višjo dodano vrednost in ugled, s tem pa tudi večjo konkurenčnost in zaželenost na zahtevnem globalnem trgu inovativnih avtomobilskih in industrijskih tehnologij.

Poleg tega se zavedamo tudi dejstva, da se bomo med procesom trajnostne preobrazbe hočeš nočeš srečali z izzivom cen. To bo nedvomno eden trših orehov na tej poti. Kljub temu se bomo maksimalno trudili ustrezno razumeti razloge za

KOMENTAR DIREKTORJA HIDRIINEGA KOMPETENČNEGA CENTRA KOMPONENTE ORODIJ BERNARDA PETERNELA

VSE UPE POLAGAM NA MLADE

Naš odnos do energije se hitro spreminja. Še posebej takrat, ko nam izstavijo visok račun zanjo. Tudi izraz zelena energija ima večkrat izkrivljen pomen. A ko govorimo o trajnostnem razvoju, ta ne sme biti več samo obrabljena parola. Smotrna raba energije je nujna in postati mora naš način sobivanja z vsemi živalmi in rastlinami na tem planetu.

FOTO: ROBERT ZABUKOVEC, ISTOCK

Mladi igrajo pomembno vlogo pri trajnostnem razvoju naše družbe.

Bernard Peternel

Sodelavce v Hidrii že vrsto let opozarjam na varčno rabo energije. Tovrstno obnašanje in delovanje ni pomembno le za uspešen razvoj družbe, ampak tudi za celoten planet. Pretirana, neracionalna raba predvsem fosilnih goriv dela veliko škodo okolju. Tudi stroškovno je energija postala izredno draga, zato je obveza vseh nas zaposlenih, da z njo ravnamo najbolj smotrno in s tem omogočimo nadaljnji uspešen razvoj Hidrie.

Pri tem pomembno vlogo igrajo mlajše generacije. Te bodo s svojim prihodnjim ravnanjem pomembno narekovale tempo trajnostnega razvoja naše družbe. Večina današnje mladine v tako imenovanem razvitem svetu je namreč imela in še vedno ima privilegij, da se ji do zdaj ni bilo treba veliko ukvarjati z vprašanjem energije. Starši so in smo poskrbeli, da je bilo doma vedno toplo, električna energija za računalnike in vso elektronsko opremo na razpolago 24 ur na dan, pogonska goriva za avtomobile pa do zdaj niso bila pretirano draga.

Tako smo vsi skupaj, starejši in mladi, zapadli v potrošniško pričanje, da se razvitost prebivalstva meri po tem, koliko energije

porabiš in koliko odpadkov ustvariš. Več energije kot porabiš in več odpadkov kot ustvariš, bolj si razvit. Statistika pravi, da prebivalec razvitega sveta porabi toliko energije kot 23 prebivalcev nerazvitega sveta. Nas starejše je potrošniška mrzlica že tako zdelala in nam zameglila razum, da nam kdaj ni več pomoči. Iz tega razloga zato vse upe polagam na mlajše generacije. Mislite s svojo glavo in razumite, da fosilni energetske viri niso neomejeni. Predvsem pa so škodljivi za okolje.

Rastline in živali so v trajnostnem pogledu večinoma racionalnejša in razvitejša bitja kot ljudje.

Vzemimo si čas in pojdimo vsaj za eno uro v naravo, usedimo se na tla in pazljivo opazujemo rastline in živali. Ugotovili bomo, da so v večini primerov racionalnejša in razvitejša bitja kot ljudje. Ugotovili bomo, da za svoj obstoj potrebujejo zelo malo virov in energije, predvsem pa ne škodujejo našemu planetu. Naučimo se kaj iz tega, spoštujemo naravo in bitja v njej ter vsa ta »gozdna« spoznanja prenesimo v vsakdanje življenje. Bodimo trajnostni in čuvajmo planet. Imamo samo tega.

INOVACIJA, KI POMEMBNO ZMANJŠUJE PORABO VODE

AVTORJA: ROK PODOBNIK IN ERIK BLATNIK, FOTO: ARHIV HIDRIE

Za varovanje okolja skrbimo tudi tako, da uporabljamo najnovejše naprave, ki jih razvijamo s svojimi partnerji. Eno takšnih smo naredili v okviru EU projekta Life Hidaqua. Z njo pa bomo v Hidriinem tehnološkem parku v Kopru prečistili odpadne vode iz naše industrijske čistilne naprave in jih pripravljali za industrijske procese. S tem bomo še dodatno pripomogli k zmanjšani porabi vode v slovenski Istri.

Projekt Hidaqua je bil naš prvi okoljski projekt, financiran iz evropskega okoljskega instrumenta Life, namenjenega iskanju rešitev na področju varstva okolja, ohranjanja narave ter blaženja in prilagajanja podnebnim spremembam. Pridobili smo ga leta 2019, z njim pa smo skupaj s partnerji uspešno izgradili in implementirali prototipno čistilno napravo za pripravo tehnološke in reciklažo odpadne, vrtinske in padavinske vode. Napravo, ki smo jo izdelali skupaj s partnerji iz Španije, bomo testno uporabljali

v Hidriinem Tehnološkem parku v Kopru, kjer za proizvodne procese, povezane predvsem z litjem aluminija, iz katerega izdelujemo sisteme in pogonske sklope za vozila z električnimi in hibridnimi pogonskimi sistemi ter motorji z notranjim zgorevanjem, porabimo precej vode.

S pomočjo najnovejše naprave bomo v Kopru pridobili sodoben kombiniran sistem za pripravo tehnološke vode s čiščenjem industrijske odpadne vode somornice iz vodonosnika in zbrane deževnice. Preči-

V naslednjih letih nameravamo znanje, pridobljeno s projektom Life Hidaqua in delovanjem naprave, nadgraditi s prijavi na nove razvojne razpise s področja upravljanja z naravnimi viri.

stili in ponovno bomo uporabili do 24 m³ vode na dan in osem tisoč m³ vode na leto samo iz alternativnih virov, kar zadošča za vsaj 50 odstotkov trenutnih potreb Hidriine livarne na lokaciji Tehnološkega parka v Kopru. S pomočjo pilotne naprave, ki so jo v tesnem sodelovanju z nami razvili naši španski partnerji Hidroquimia, Protectmed ter EURECAT, se bo Hidriina koprška lokacija uspešno soočala z vedno bolj pogostimi in daljšimi sušnimi obdobji v slovenski Istri. Razbremenila bo uporabo vode iz Rižanskega vodovoda in zagotavljala nemoteno poslovanje lokacije, kar je še posebej pomembno za vse naše zaposlene in lokalno gospodarstvo. Poleg tega bomo naslednje leto začeli izvajati obsežne teste na napravi, zato vas bomo z rezultati merjenj lahko seznanili že v naslednji številki revije Hidria.

Life Hidaqua, kjer poleg naše korporacije in koordinatorskega projekta Zavoda za gradbeništvo iz Slovenije sodelujeta še Inštitut Jožef Ste-

fan in Geologija Idrija, pomeni le prvi korak v novi trajnostni politiki Hidrie. To nadgrajujemo tudi s konkretnimi razvojnimi projekti in naložbami. Zato v naslednjih letih nameravamo znanje, pridobljeno s tem projektom in delovanjem naprave, nadgraditi s prijavi na nove razvojne razpise s področja upravljanja z naravnimi viri. Tu sta še posebej pomembna nova razvojna perspektiva Obzorje Evropa, ključni program EU za financiranje raziskav in inovacij, namenjen reševanju podnebnih sprememb, doseganju ciljev Združenih narodov glede trajnostnega razvoja ter spodbujanju konkurenčnosti in rasti EU, ter evropski Načrt za okrevanje in odpornost, s katerim se je naša država zavezala, da bo prednostno razvijala zeleni prehod, digitalno preobrazbo, pametno, trajnostno in vključujočo rast ter zdravstveno in socialno varnost.

AMATERJEM PRIBLIŽUJEMO PROFESIONALNO KOLESARJENJE

AVTORJA: MAG. PETER URŠIČ IN ERIK BLATNIK, FOTO: ROBERT ZABUKOVEC, ISTOCK

Proizvodnja in prodaja električnih koles je že dalj časa v vzponu. Gre namreč za zelo zanimiv trg, ki iz leta v leto privablja več ljudi in nudi številne priložnosti za razvoj in inovacije. V korporaciji smo razvili poseben senzor z mikrožičko, ki meri navor ob kolesarjenju in pomaga pri dodajanju moči pogonskemu sistemu e-kolesa.

RAZCVET ELEKTRIČNIH KOLES

Po podatkih Innovius Research je imela leta 2021 največji globalni tržni delež prodaje e-koles azijsko-pacifiška regija, in sicer 63-odstotnega. Sledi ji Evropa z 31-odstotnim deležem, Severna Amerika je s slabimi štirimi odstotki na tretjem mestu. Svetovni trg e-koles je bil po podatkih te indijske agencije za trženje v letu 2020 ocenjen na 25 milijard dolarjev. V prihodnjih letih pa naj bi konstantno rasel deset odstotkov na leto in leta 2028 dosegel že 48,5 milijarde dolarjev.

www.innoviusresearch.com

Mag. Peter Uršič pri razvoju senzorja navora

Hidriino inovacijo kolesar ob pritiskanju na pedale najlažje opiše z besedami »To si ti, ampak močnejši«. Naš senzor z mikrožičko namreč natančno meri navor, ki ga kolesar ustvarja. Na osnovi tega podatka elektronika e-kolesa krmili elektromotor in sorazmerno doda navor. Omogoča prijetnejšo in hitrejšo vožnjo ter premagovanje zahtevnih terenov brez pretiranega napora, pri čemer ima kolesar občutek, da je fizično pripravljen kot profesionalc.

Uporabniško izkušnjo smo močno izboljšali in kolesarjenje približali še več ljudem. V delovanje električnih koles smo vpeljali popolnoma nov princip brezžičnega merjenja navora. Naša rešitev je ob enaki

Zaradi senzorja navora ima običajni kolesar občutek, da je fizično pripravljen kot profesionalc.

natančnosti precej konkurenčnejša od sedanjih, zaradi majhnega volumna pa je primerna tudi za e-kolesa, ki imajo elektropogon v pestu zadnjega kolesa. Te prednosti nam omogočajo resne pogovore z največjimi svetovnimi proizvajalci, da bi v elektropogone svojih e-koles vgradili naše senzorje navora. Prva

kolesa s tovrstnim pogonom bodo kolesarji lahko kupili leta 2025, zaradi velikega zanimanja na trgu morda tudi že prej.

Pri razvoju sodelujemo tudi s številnimi zunanjimi strokovnjaki, ki se osredotočajo predvsem na izdelavo kakovostne mikrožice, medtem ko s sodelavci v Hidrii razvijamo konstrukcijo senzorja skupaj z elektroniko ter tehnološke postopke odreza in lepljenja mikrožice. Na osnovi te nove, inovativne tehnologije načrtujemo tudi razširitev nabora izdelkov, predvsem v najrazličnejših e-vozilih, saj so tovrstni senzorji uporabni tudi povsod tam, kjer moramo brezstično meriti navor vrtečih delov. Naš merilni princip pa je primeren tudi za brezkontaktno merjenje temperature, na primer visokonapetostnih baterij.

SODELUJEMO PRI RAZVOJU NOVE TEHNOLOGIJE KRMILJENJA VOZIL

AVTOR: ERIK BLATNIK, FOTO: ISTOCK

Pisali smo že o novopridobljenem projektu razvoja in izdelave lahkih aluminijastih pokrovov motorjev volanskih sistemov in servomotorjev, ki bodo vgrajeni v prihajajoče modele vozil Audi, BMW, Ferrari, Lamborghini in Porsche. Zaradi kompetenc in kakovostnega inovativnega razvoja stopamo še dlje. Postali smo pomemben partner pri razvoju in izvedbi nove krmilne tehnologije, ki pomembno izboljšuje varnost vozil in njihov ogljični odtis.

Tehnologija krmiljenja preko žic («Steer By Wire») je v letalski industriji poznana že dalj časa. S stalnimi izboljšavami vozil in vse hitrejšim razvojem avtonomne vožnje pa se je zdaj začela uporabljati tudi v avtomobilski industriji. Gre za tehnologijo, ki namesto mehanskega zavijanja z volanskim drogom vozilu omogoča krmiljenje koles preko žic s pomočjo električnih signalov. Ti se sproščajo in prenašajo s krmiljenjem volana ali drugega aktivnega pripomočka v avtomobilu na njegov krmilni sistem, ki nato premika kolesa vozila. Sistem tako pomembno pomaga pri preprečevanju naletov vozil pri nenadnem pojavu ovir na cesti.

Pomembno prispeva tudi k varovanju okolja. Vozila zaradi tovrstne tehnologije porabijo manj goriva, zmanjšajo se okolju in zdravju ško-

dljive emisije. S krmiljenjem preko žic avtomobili namreč ne potrebujejo več klasičnih krmilnih mehanizmov, kot je na primer volanski drog. Postanejo lažji, prihranijo energijo in zmanjšajo tudi obrabo pnevmatik in zavor. Vožnja je prijetnejša in udobnejša. Ker volanskega droga ni, voznik nima več neposrednega stika volana s cestiščem in tudi neprijetnih udarcev in tresljajev ni. Glede na tip vozila in položaj volana pa sistem dopušča tudi možnost premikanja krmilnega mehanizma z leve strani avtomobila na desno in obratno.

V Hidrii pri projektu sodelujemo z zagotavljanjem visokokakovostnih lahkih aluminijastih pokrovov predležij volanskih sistemov in servomotorjev. Pri tem smo še posebej osredotočeni na načrtovanje in izdelavo livarskih orodij, vpenjalnih sistemov za mehansko obdelavo, procesov litja in obdelave ter

zagotavljanja ustrezne čistosti in sledljivosti komponent. Uvajamo več funkcijskih vpenjalnih priprav, na katere lahko vpenemo več različnih, a sebi podobnih kosov. Obenem ne menjamo več vpenjalnih priprav in tako manjšamo vpliv izgube časa menjav. Podobno želimo doseči tudi pri orodjih za litje, da z enim livarskim orodjem izdelamo več različnih kosov izdelka.

Sistem krmiljenja preko žic se bo najprej začel vgrajevati v avtomobile višjega kakovostnega razreda, kot so Audi, BMW, Ferrari, Lamborghini in Porsche. Glede na varnostne karakteristike in pri-

čakovani nadaljnji razvoj avtomobilske industrije pa se zna zgoditi, da čez desetletja postane domala osnovna varnostna oprema vseh avtomobilov, kot so danes na primer varnostni pas, zračna blazina ali ABS-sistem.

Vozila, ki uporabljajo tehnologijo krmiljenja vozila preko žic, porabijo manj goriva.

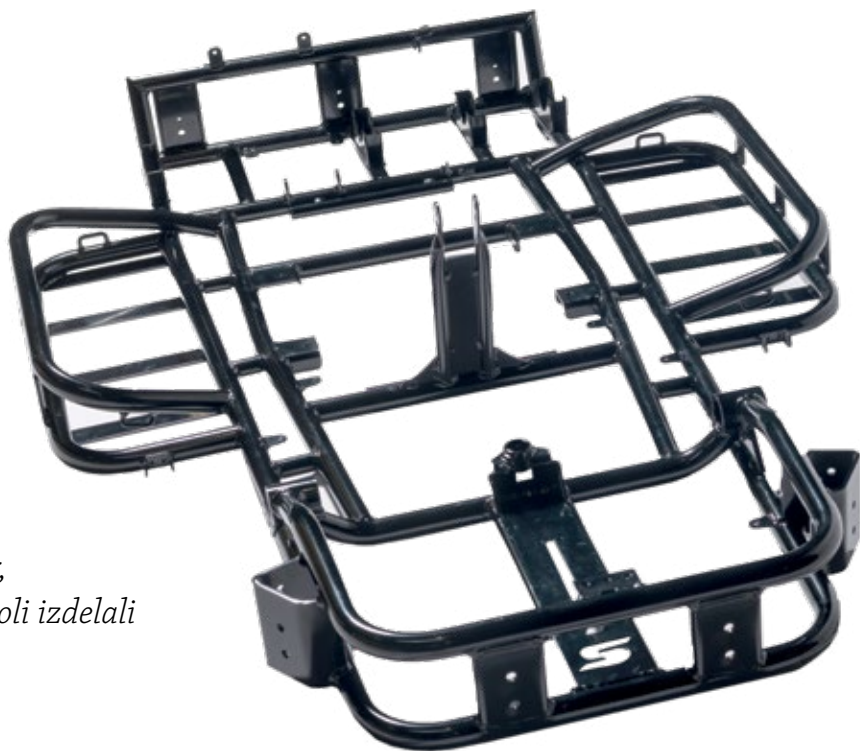

VSTOPAMO V SVET GOKARTOV

AVTORJA: KRISTJAN JAZBEC IN ERIK BLATNIK, FOTO: ROBERT ZABUKOVEC, WWW.OTLKART.COM

S Hidriinimi varjenimi jeklenimi okvirji bodo po novem opremljeni tudi novi modeli električnih gokartov Superleggero italijanskega podjetja OTL, ne le motocikli priznanih blagovnih znamk, kot so BMW, Ducati in KTM. Trenutno tehnično najinovativnejši električni gokart na tržišču s svojimi voznimi lastnostmi navdušuje marsikaterega adrenalinskega odvisnika.

*Največji varjeni okvir,
ki smo ga v korporaciji kadar koli izdelali
s pomočjo robota.*

Superleggero ni navaden gokart. Je najhitrejši komercialni električni gokart na svetu. Doseže končno hitrost kar 72 kilometrov na uro. Poleg tega pa se zaradi elektromotorja ponaša še z enakomernim navorom in neverjetnimi pospeški, ki prekašajo večino podobnih dirkalnikov, ki za svoj pogon uporabljajo motorje z notranjim zgorevanjem. To so nedvomno lastnosti, ki zahtevajo čvrsto, kompaktno in varno ogrodje vozila.

V Hidrii imamo vsa potrebna znanja in kompetence za izdelavo zahtevnega dela, hrbtenice vsakega gokarta. Izziv smo z veseljem sprejeli, čeprav gre za največji varjeni okvir, ki smo ga v korporaciji kadar koli izdelali s pomočjo robota. Ogradje gokarta je namreč dolgo kar 1,7 metra, široko 1,3 metra in visoko 0,35 metra, tehta pa celih 40 kilogramov. Za kakovostno izdelavo okvirja smo morali najprej prilagoditi in dodelati varilne celice ter določiti procese izdelave. Zgradili smo največjo linearno robotsko celico.

*Električne gokarte poleg manjšega vpliva
na okolje odlikujejo tudi nižji obratovalni
stroški in so s tega vidika bolj zaželeni pri
ponudnikih karting doživetij.*

Ta nam omogoča varjenje večjih ogrodij in s tem širi nabor potencialnih novih projektov. Tak način predelave robotske celice nam omogoča uporabo večjih varilnih palet vse do 2,5 metra krat 1,5 metra in tudi večjo fleksibilnost dostopa robota do samega kosa. Posamezen okvir ima kar 17 metrov zvarov, kar predstavlja skoraj eno uro varjenja. To je dvakrat toliko kot dosedanji rekorder v naši proizvodnji. Po varjenju sledi še peskanje in prašno barvanje v naši avtomatski lakirnici.

Sodelovanje s podjetjem OTL nam odpira vrata v zanimiv in perspektiven svet gokartov in dirkalnih vozil. V njem namreč vidimo še precej poslovnih priložnosti. Zlasti zato, ker imamo lastno znanje, lastno avtomatizirano proizvodnjo in lastno lakirnico, s čimer lahko dodatno povečamo proizvedene količine. Postali smo zanimivi tudi za druge proizvajalce tovrstnih dirkalnikov, ki se že zanimajo za naše inovativne procese in rešitve, s katerimi že danes soustvarjamo mobilnost prihodnosti.

REŠITEV ZA POMEMBEN PRIHRANEK ENERGIJE

AVTORJA: IGOR BAJC IN ERIK BLATNIK, FOTO: ROBERT ZABUKOVEC

Lani smo javnosti prvič predstavili naš najnovejši aksialni ventilator Big R, ki ga odlikuje visoka učinkovitost delovanja in nizka poraba energije. Že takrat je bilo zanimanje zanj veliko. Zdaj pa lahko s ponosom naznanimo, da smo s kakovostjo prepričali podjetje Aermec, vodilnega svetovnega proizvajalca klimatskih naprav. Big R bo vgrajeval v svoje naprave in s tem zagotavljal maksimalno ugodnost bivanja.

Big R ima do deset odstotkov boljši izkoristek od primerljivih ventilatorjev, ki so trenutno na voljo na trgu.

Zakaj ravno naš izdelek? Zato, ker ima naš aksialni ventilator Big R boljši izkoristek in posledično nižjo porabo energije. V času nestabilnih in izjemno visokih cen energentov je to ključna konkurenčna prednost. Kdor namreč uporablja Big R premerov od 630 do 1000 milimetrov bo imel tudi do deset odstotkov boljši izkoristek ventilatorja od tistih, ki so trenutno na voljo na trgu. Poleg tega je naš najnovejši ventilator izjemno tih, ima daljšo življenjsko dobo, omogoča popolnoma integrirano povezljivost in nadzor ter prilagodljivost različnim aplikacijam sistemov za gretje, hlajenje in ventilacijo (HVAC).

Ravno te prednosti je prepoznal vodilni svetovni proizvajalec klimatskih naprav Aermec. S svojimi 50-letnimi izkušnjami na tem področju je doslej ustvaril portfelj z več kot 300 izdelki, med katerimi so tudi ventilatorski konvektorji, centralni prezračevalni sistemi, strešne klimatske naprave, klima omare in drugo. Naši energetske učinkoviti ventilatorji bodo ključni del njihovih

zračno hlajenih hladilnih agregatov in toplotnih črpalk. Uporabljajo se v različnih stavbah in prostorih, z njimi pa uporabniki zagotavljajo ugodnost bivanja, nemoteno delovanje naprav in kakovost izdelkov.

Ventilatorji Big R bodo tako znatno prispevali k nižji porabi energije v stanovanjskih in industrijskih objektih ter v prehrabni industriji,

od začetnega spravila do distribucije živil. Nadalje v komercialnih stavbah, kot so hoteli, banke, restavracije in bari, ki imajo pomemben vpliv na gospodarske dejavnosti, ter v podatkovnih centrih, kjer se uporablja kritična infrastruktura od računalnikov, strežnikov do občutljivih aparatov in strojev,

ki zahtevajo specifične kriterije in klimo. Pomembno vlogo bodo odigrali tudi v javnih prostorih, kot so šole, gledališča, bolnišnice, muzeji in zgodovinske stavbe, ki zaradi značilnih arhitekturnih in konstrukcijskih elementov ter potreb uporabnikov zahtevajo specifično raven ambientnih pogojev, hrupa in kakovosti zraka.

Pomembno prispevamo k zagotavljanju ugodnosti bivanja, nemotenemu delovanju naprav in kakovosti izdelkov.

NAŠE REŠITVE TUDI V NAJLJUBŠEM AVTOMOBILU SLOVENSКИH PODJETIJ IN DRUŽIN

AVTOR: PRIMOŽ MAKUC, FOTO: ANDRAŽ MARTINŠEK

Volkswagen Passat, najbolje prodajani karavan, že vrsto let kraljuje ne le na slovenskih cestah, ampak tudi drugje po Evropi. Gre za enega bolj vsestranskih poslovno-družinskih avtomobilov. Morda bi bil celo greh, če ne bi prav ničesar povedali o našem hišnem, Hidriinem avtomobilu, s katerim zaposleni na dnevni ravni premagujejo številne kilometre.

Kaj je tako posebnega, da bi VW Passat lahko označili kar za ljubljenca številnih slovenskih podjetij in družin? Na prvem mestu je zagotovo zanesljiv in varčen pogonski agregat, ki je z zavidljivimi številkami na področju porabe in števila prevoženih kilometrov zagotovo glavni adut. To ne velja le za Passat, ampak tudi za ostale modele koncerna VW. Pri bencinski in dizelski različici Passata lahko izbiramo med štirimi različnimi variacijami. Pod drobnogledom pa je tokrat z dvolitrskim dizelskim motorjem, štirikolesnim pogonom in močjo 140 kW, ki proizvede zavidljivih 190 konjskih moči. Najbrž si lahko predstavljate, kakšen je občutek, ko se na cesti odrazi ves njegov potencial. Zasluge gre do tudi nam. Hidria namreč tudi za koncern VW in njihove dizelske motorje izdeluje ogrevalne svečke za hladen zagon motorja s senzorjem tlaka Optymus PSG, ki omogočajo hitrejši zagon vozila,

manjšo porabo goriva in nižje emisije strupenih plinov. Energija, ki jo ob žarjenju konice svečka prenese v prostor z gorivom, tudi pri temperaturah globoko pod lediščem (do $-30\text{ }^{\circ}\text{C}$) zagotavlja učinkovit zagon in stabilno delovanje dizelskih motorjev.

Po zadnji posodobitvi je Passat občutno bolj podoben mlajšemu Arteonu vsaj na sprednjem delu. S paketom R-Line je ta seveda še toliko bolj športen in agresiven. Marsikdo razlike s prejšnjim Passatom niti ne bi opazil, vseeno pa so ga spremenili ravno prav, da je zdaj takšen, kot bi moral biti že od začetka. Grafika zadnjih luči je ena glavnih sprememb, so pa spremenili tudi sprednje žaromete z drugačno postavitvijo svetilnih teles. Pohvale vredni so matrični žarometi. To je zagotovo ena boljših inovacij, ki pripomore k boljši preglednosti pri nočni vožnji. Igra LED-diod je med vožnjo res nekaj

Volkswagen Passat pri dizelski različici zaradi Hidriinega sistema za hladen zagon dizelskega motorja s senzorjem tlaka Optymus PSG porabi manj goriva in manj onesnažuje okolje.

Ko smo že pri premagovanju razdalj, moramo spregovoriti tudi o prevoženih kilometrih avtomobilov našega službenega voznega parka. V letih pred epidemijo koronavirusa smo s službenimi vozili prevozili tudi dva milijona kilometrov na leto, pri posameznih avtomobilih pa števec s prevoženimi kilometri pride do številke 400 tisoč. Zavidljive številke in v tem času nismo z njimi imeli nobenih težav. Veseli nas, da naše tehnološke rešitve v takšni meri pripomorejo pri avtomobilih sodobnega časa in da mednje spada tudi naš vozni park.

neverjetnega. Voznik praktično nima dela, saj žarometi poskrbijo za sekcijsko preklapljanje med dolgimi in zasenčenimi žarometi po kvadrantih. Če vozite za drugim avtomobilom, dolgi žarometi svetijo okrog njega, del, kjer je to vozilo, pa ostane zasenčen.

Naslednji adut je njegova notranjost in na prvem mestu so športno-udobni sedeži. Ti poskrbijo za spočito premagovanje dolgih službenih poti. So tudi električno nastavljivi s spominsko in masažno funkcijo. Tudi ostali elementi imajo skrbno izbrane materiale, ki nakažejo na nekoliko višji standard. Ambientalna osvetlitev notranjosti in digitalni voznikov zaslon to še dodatno potrdita. Avtomobil je opremljen z vsemi varnostno-asistenčnimi sistemi, ki pripomorejo k varnejši vožnji. Ena boljših razvad je zagotovo radarski avtomat s samodejnim prilagajanjem razdalje glede na spredaj vozeče vozilo.

Z MEDNARODNIM PROJEKTOM VOLT CAR **ODPIRAMO NOVA OBZORJA** E-MOBILNOSTI

AVTOR: ROK PODOBNIK, FOTO: ARHIV HIDRIE

Hidria je tudi v okviru nove evropske raziskovalne perspektive Obzorje Evropa dosegla prvi večji uspeh. Pridobili smo namreč projekt Voltcar, s katerim bomo skupaj s partnerji razvijali novo generacijo pogonskega elektromotorja za e-vozila prihodnosti, katerih razvoj in proizvodnja je v strmem porastu.

Z mednarodnim projektom Voltcar naslavljamo konkurenčno izjemno zahtevno področje evropskih razvojnih projektov na področju e-mobilnosti. Na razpis Evropske komisije je prispelo ogromno število predlogov iz vse Evrope, naš projekt pa je bil eden najbolj ocenjenih. Z njim namreč želimo ustvariti napreden prototip električnega motorja za naslednjo generacijo e-vozil, ki bo primeren za hitro industrializacijo. S tem odgovarjamo na izzive, ki jih prinašajo vse večje potrebe po hitrem povečanju proizvodnje učinkovitih elektromo-

torjev nove generacije. Ti bodo ključni sestavni del pisane palete električnih in hibridnih avtomobilov, ki bodo v prihajajočih letih široke elektrifikacije evropskega prometa zapeljali na evropske ceste.

V projektu je Hidria združila moči z uglednimi imeni evropske avtomobilske industrije, kot so globalne korporacije Bosch, Borg-Warner in Danfoss. V njem bo naša razvojna ekipa, specializirana za izdelovanje rotorjev in satorjev, ključnih delov elektromotor-

V projektu Voltcar bomo kot temelj zasnove novih rešitev za e-pogone prihodnosti uporabili električni motor proizvajalca BorgWarner.

Hidria bo v projektu Voltcar razvila in validirala nove prebojne tehnologije tankoslojnega štancanja statorjev ter spajanja in lepljenja statorskih lamel.

ja, zadolžena za oblikovanje in validacijo zasnove tankoslojnih statorskih paketov nove generacije, pa tudi za razvoj prebojnih tehnologij spajanja in lepljenja statorskih lamel z novimi pristopi izdelave paketov v samem štancnem orodju. Triletni projekt ima poleg že omenjenih globalnih velikanov na področju razvoja in izdelave tehnologij za elektromobilnost prihodnosti tudi izjemno močno slovensko zastopstvo. Našo avtomobilsko industrijo in avtomobilski raziskovalni sektor poleg Hidrie zastopata še Kolektor Mobility in Fakulteta za elektrotehniko Univerze v Ljubljani.

Voltcar bo tako razpolagal s šestimi milijoni raziskovalnih sredstev, katerih porabo bo koordiniral vrhunski finski nacionalni raziskovalni inštitut VTT. V Hidrii smo trdno prepričani, da naš prvi uspeh v okviru nove evropske perspektive nedvomno ni naš zadnji. Zato verjame-mo, da boste v reviji Hidria o naših naslednjih evropskih projektnih uspehih zasledili še mnogo novic.

Z EDINSTVENO REŠITVIJO NA VRHU INOVATIVNOSTI

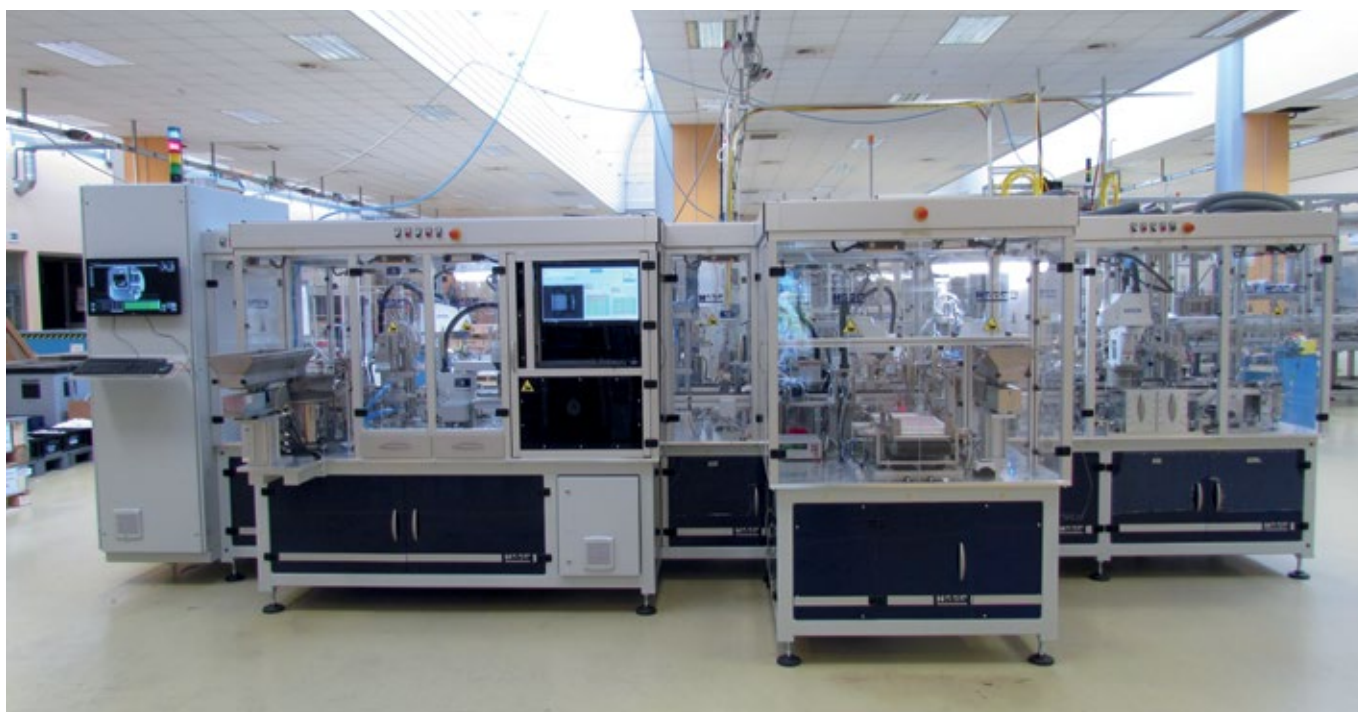
AVTORJA: FRANCI VOLARIČ IN ERIK BLATNIK, FOTO: ARHIV HIDRIE

Znova smo dokazali, da imamo v Hidrii odlične inovatorje in razvojne inženirje. Gospodarska zbornica Slovenije nam je na natečaju za najboljše slovenske inovacije podelila bronasto priznanje. Prejeli smo ga skupaj s podjetjem ETI Elektroelement. Z lastnim razvojem in izdelavo linije za avtomatizirano sestavo relejev ter stroja za lasersko varjenje gredi na kotev smo bistveno izboljšali industrializacijo procesa izdelave FI-releja.

FI-releji so ena izmed ključnih komponent zaščite električnih inštalacij. Kakovostno izdelani zagotavljajo dolgo in zanesljivo delovanje zaščitnih stikal, kar je ključno za varnostni izdelek z zelo zahtevnimi karakteristikami delovanja. Z industrializacijo procesa se je nadomestila zastarela tehnologija montaže. Taja je v celoti potekala ročno, brez vmesnih kontrol podsklopov. Kakovost izdelka je bila tako v veliki meri odvisna od spretnosti in usposobljenosti delavcev. Potrebno je bilo zahtevno in natančno delo, saj so sestavni deli FI-releja zelo majhni in občutljivi na poškodbe ter onesnaženje.

Večina reklamacij stikal, v katera se releji vgrajujejo, je nastajala zaradi nekakovostnih relejev kot posledica ročne montaže.

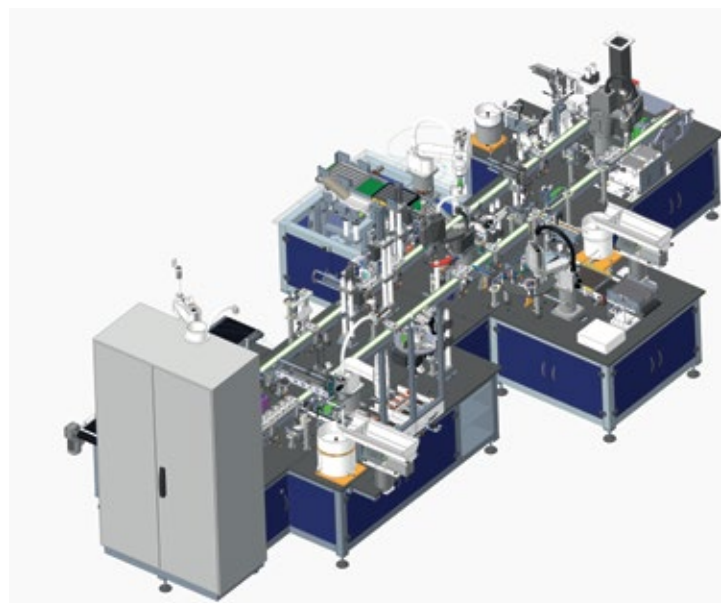
Avtomatizirano linijo za izdelavo relejev in stroj za lasersko varjenje, ki sta plod lastnega razvoja, znanja in izkušenj Hidriinih strokovnjakov, smo začeli razvijati že sredi leta 2020. Z zunanjimi strokovnjaki nismo sodelovali. Na trgu smo zgolj poiskali ponudnike primerne opreme za zagotavljanje tehničnih zahtev. Leto pozneje, junija 2021, so v podjetju ETI linijo in varilni stroj že uporabljali. Z obema rešitvama je Hidrii prvi

MONTAŽNA LINIJA, KI POMEMBNO VARUJE OKOLJE

Z novim proizvodnim procesom, ki ga omogoča naša montažna linija, za kar 90 odstotkov zmanjšujemo proizvedeno tehnološko vodo, kar predstavlja prihranek kar 3000 litrov tehnološke vode na mesec. ETI Elektroelement lahko vso uporabljeno vodo preusmeri v čistilno postajo, kjer se popolnoma prečisti.

Prav tako smo odpravili tudi uporabo kovine z nizkim tališčem, ki je vsebovala okoljsko sporne elemente, na dolgi rok škodljive za delavce. Zaradi prenehanja uporabe te kovine kupcu ni treba dodatno greti vode, kar zmanjšuje porabo električne energije za skoraj 13 MW ur mesečno.

na svetu uspelo popolnoma avtomatizirati sestavo relejev, do zdaj namreč to ni uspelo še nobenemu konkurenčnemu dobavitelju. Inovaciji daje še večjo težo dejstvo, da je bil to projekt avtomatizirane sestave najmanjšega izdelka, na katerem je Hidria kadar koli delala. Kljub tehnološki zahtevnosti izdelka, ki ga sestavlja osem občutljivih komponent, upravlja linijo za proizvodnjo štirih tipov relejev en operater.

Linija, zgrajena po principu industrije 4.0, omogoča tudi nastavljanje različnih procesnih parametrov, kar bistveno izboljšuje delovanje releja in njegovo kakovost. Z videonadzorom kakovosti vhodnega materiala in polizdelkov ali izdelkov preverjamo, kakšen material vstopi v proizvodni proces in v kakšnem stanju so sestavni deli, še preden je izdelek dokončno narejen. Montažna linija je narejena tudi po standardu ISO 8 in lahko deluje v zahtevnem okolju čiste sobe, saj zagotavlja varnost pred onesaženjem in vdorom tujkov med procesom montaže. A to še ni vse. V vpeljavi laserskega varjenja gredi na kotev smo prvi, ki izdelujemo ta podslop na tako napreden način. Zaradi izdelanih zvarov dosežemo pravokotnost med gredjo in kotvo, zato rele stabilnejše in celo nadstandardno dlje deluje. To uporabniku daje bistveno prednost pred konkurenti na trgu.

Rezultati naših dveh visokotehnoloških avtomatiziranih strojev se odražajo v višji proizvodni zmogljivosti, izboljšani kakovosti relejev in posledično zelo majhnem številu reklamacij. Prejeto priznanje potrjuje naše velike kompetence na področju avtomatiziranih proizvodnih linij po načelu industrije 4.0, strojogradnje in avtomatizacijskih rešitev. Te si je Hidriina ekipa pridobila z večletnim prizadevnim delom za najzahtevnejše avtomatizacijske rešitve znotraj korporacije in za zunanje naročnike. Pridobljena znanja bomo lahko koristno uporabili v prihodnosti za primere avtomatizacije elektromehanskih komponent majhnih dimenzij, med katerimi so tudi mikrostikala in industrijska senzorika.

Hidrii je z montažno linijo FI-releja prvi na svetu uspelo popolnoma avtomatizirati sestavo relejev, česar do zdaj ni uspelo še nobenemu konkurenčnemu dobavitelju.

KAKO SLOVENEK ZMANJŠA PORABO ENERGIJE

AVTOR: DARKO LAPAJNE, FOTO: ROBERT ZABUKOVEC, ISTOCK

Slovenci in v povprečju tudi Evropejci, porabimo letno trikrat več naravnih virov, kot jih ustvari naše geografsko območje, na katerem živimo. Med naravne vire prištevamo tudi vodo in plin, iz obeh pa pridobivamo umetni vir energije – elektriko. Ne glede na vrsto vira pa bi moral biti naš cilj, da za dve tretjini zmanjšamo to porabo. Je mogoče?

V 412 letih se je poraba energije na Zemlji stokrat povečala. Teoretično jo je torej možno za toliko tudi zmanjšati. A številčnejša populacija, že izčrpani viri in lagodnost življenja razvitega dela sveta nas pri tem ovirajo. Vseeno pa lahko storimo presenetljivo veliko, da se posamezniki in skupnosti, vasi, občine, država, vrnemo na vzdržno raven porabe.

Varčevalni ukrepi so si zelo podobni tako doma kot v podjetju, trgovskem centru ali zdravstveni ustanovi. Povsod se lahko pogovarjamo o ovoju stavbe – oknih, vratih, izolaciji, tesnjenju, o ogrevanju in hlajenju – toplotnih črpalkah, prezračevanju z rekuperacijo, različnih temperaturnih režimih, o razsvetljavi – LED-svetilih, centralnem časovnem nadzoru in o izklapljanju naprav, ki niso v uporabi.

Doma mogoče počnemo stvari po občutku, medtem ko rabo energije v podjetjih spremljamo ciljno, torej z nadzornimi sistemi in določenimi tolerancami odstopanj. Še ena specifika proizvodnih podjetij, kot je tudi Hidria, je, da na porabo energije lahko močno vplivamo s spremembo postopkov dela ali novimi naložbami v varčnejšo opremo. Podobno lahko tudi doma npr. z deklarirano varčnejšim hladilnikom.

Končni prihranki energije so torej odvisni od prvotnega zatečenega stanja stavbe in navad ljudi v njej. Mogoče nam ne bi škodilo, če bi začeli spremljati dejansko porabo, na primer preko spletne strani mojelektra.si. Tako se naš odnos do rabe energije lahko zelo spremeni, ko na primer ugotovimo, da zamrzovalna skrinja tudi ponoči ali čez vikend, ko nismo doma, nebidigatreba porablja deset odstotkov električne energije.

Pri večno aktualni temi temperature v prostoru pa takole – znižanje temperature v prostoru za eno stopinjo Celzija pomeni šest odstotkov prihranka pri energiji. To je dosegljiv cilj, saj ena stopinja ne pomeni bistvene razlike za raven našega udobja. Pri tem nam lahko pomagajo termostatski ventili na radiatorjih, če jih seveda že nimamo nameščenih.

Za podrobnejše nasvete o rabi energije in o informacijah za povratna sredstva v energetske naložbe se vedno lahko obrnemo na široko razvejano mrežo svetovalcev o učinkoviti rabi energije ENSVET. Z izboljšanjem toplotne zaščite zgradb, uporabo sodobnih sistemov in večjo uporabo obnovljivih virov energije bomo prispevali k varovanju okolja, zmanjševanju stroškov za energijo in izboljšanju bivalnih razmer.

TRAJNOSTNE IZBOLJŠAVE DOMA

IZOLACIJA

SONČNE
CELICE

NIŽJI
PRETOK VODE

TESNENJE
CEVI

TROSLOJNA
ZASTEKLITEV

TESNENJE
OKEN

PAMETNI
REGLATOR
TEMPERATURE

ZELENO
OKOLJE

VZDRŽEVANJE

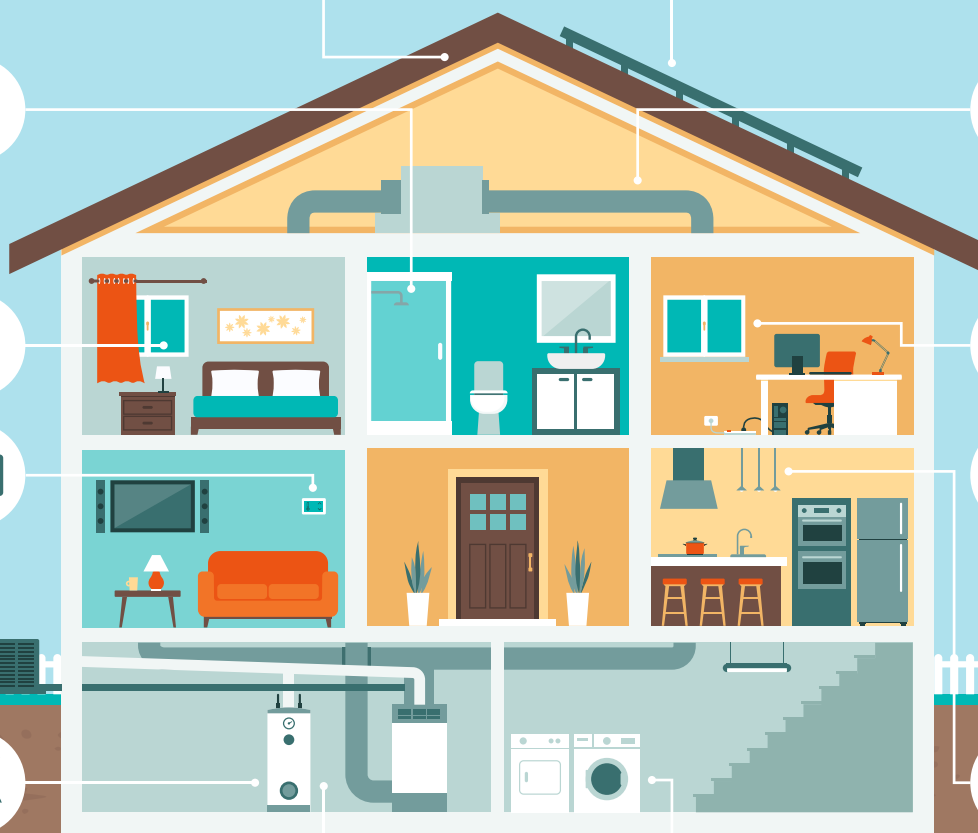
LED-
OSVETLITEV

TOPLOTNA
ČRPALKA

ENERGIJSKO
UČINKOVITI
STROJI

Hidriin tim za družbeno odgovornost ob pridobitvi certifikata

SMO DRUŽBENO ODGOVOREN DELODAJALEC

AVTORICA: SABINA VIDMAR, FOTO: ROBERT ZABUKOVEC

Letos pridobljeni certifikat Družbeno odgovoren delodajalec je priznanje, da v Hidrii še dodatno izboljšujemo pogoje dela, odnose, komunikacijo, medgeneracijsko sodelovanje ter ravnovesje med poklicnim in zasebnim življenjem. S tem dokazujemo, da to področje razumemo kot poslanstvo, saj v ospredje postavljamo skrb za človeka in njegovo kakovostno prihodnost.

Življenje se nenehno spreminja, kar organizacije, podjetja in zaposleni občutimo vsakodnevno. Učinkovito upravljanje s spremembami pridobiva veljavo ter prinaša številne koristi in pozitivne učinke. Prednosti konkretnih dejanj družbene odgovornosti je veliko, saj gre za ukrepe, ki bodo dolgoročno vplivali na zadovoljstvo zaposlenih ter povečan ugled v splošni in poslovni javnosti. Družbena odgovornost podjetja je pomemben dejavnik razvoja in dobrih medosebnih odnosov, s čimer se krepijo pozitivna naravnost, vključenost, pripadnost, zdravje, zavzetost in kreativnost.

Zato so v inštitutu Ekvilib skupaj z Gospodarsko zbornico Slovenije, Združenjem delodajalcev Slovenije in Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije pripravili certifikat Družbena odgovoren delodajalec, ki naslavlja ključne izzive, s katerimi se srečujejo organizacije in podjetja pri sodelovanju s svojimi zaposlenimi. Namenjen je vsem, ki želijo vzpostaviti orodje za podporo pri strateškem upravljanju družbene odgovornosti. Kot prvi, na mednarodnem standardu ISO 26000 temelječ certifikat v slovenskem prostoru, celo-

stno naslavlja področje družbene odgovornosti, s poudarkom na odnosu do zaposlenih.

Hidria je izpolnila pogoje in pridobila pristopni certifikat za eno od štirih vsebinskih področij, t. i. področni certifikat za segment usklajevanja poklicnega, družinskega in zasebnega življenja. Pridobitev certifikata pomeni potrditev, da se družbene odgovornosti zavedamo. S postopki in vpeljavo aktivnosti smo in bomo družbena odgovornost še nadgrajevali in se osredotočali na izboljšanje delovnih pogojev, komuniciranje in informiranje, veščine vodenja, razvoj kadrov ter storitve za družine.

Pridobitev certifikata predstavlja pomembno odgovornost vseh vključenih v naši korporaciji za nadaljnji uspešen razvoj Hidrie in njenih zaposlenih. Družbena odgovornost razumemo kot poslanstvo, ki v ospredje postavlja človeka in naravne vire ter tako pomembno sooblikuje okolje in kakovostno prihodnost. Zato smo prepričan, da le skupaj lahko z družbena odgovornostjo vplivamo na boljši jutri.

S certifikatom delamo še dodaten korak, da nas tako obstoječi kot potencialni novi zaposleni, poslovni partnerji in javnost prepoznajo kot družbena odgovornega delodajalca.

K usklajevanju poklicnega, družinskega in zasebnega življenja pozitivno prispeva tudi tradicionalno dobro obiskana prireditev Poletni dan Hidrie.

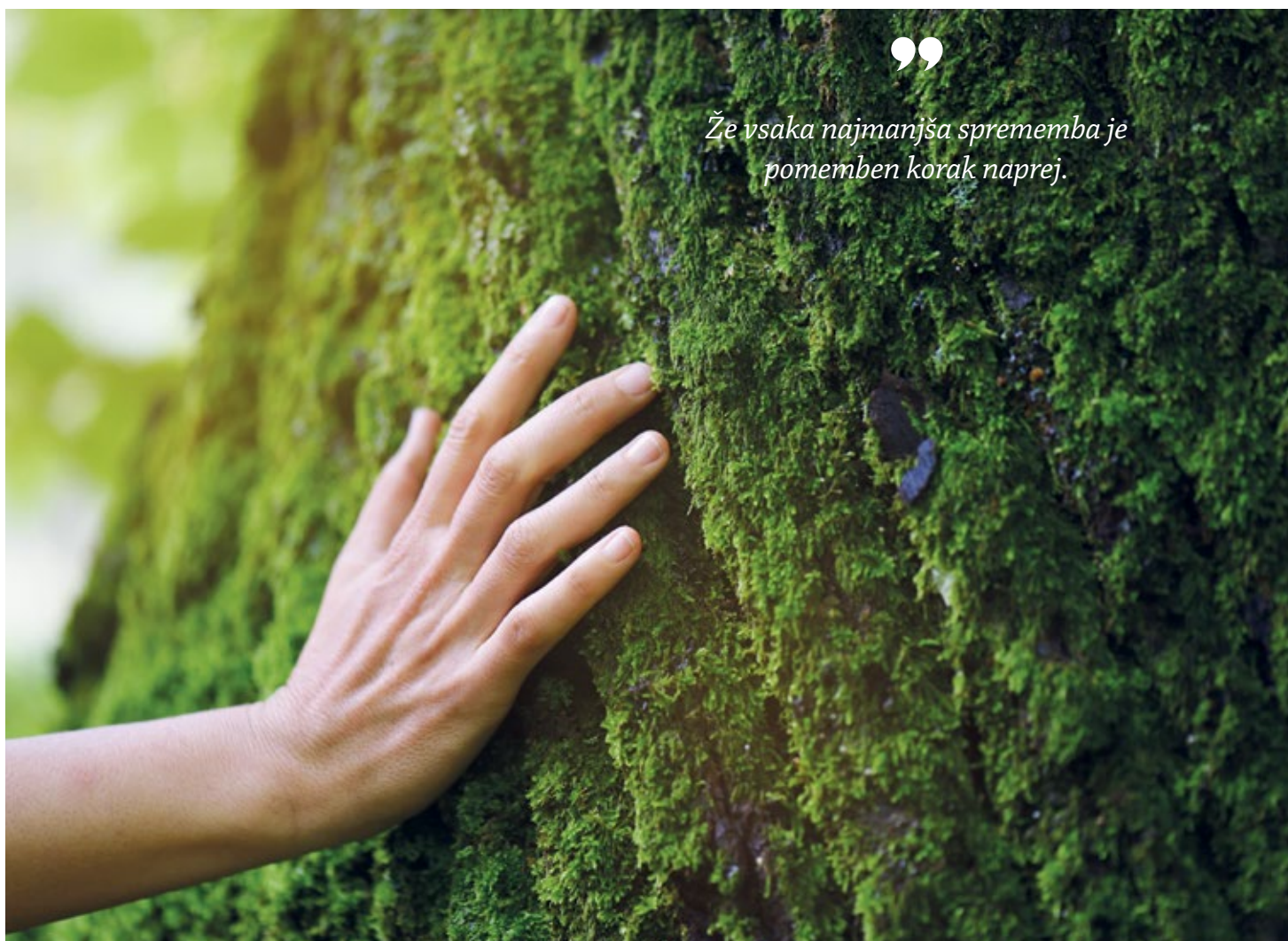

ŠTIPENDIST DOMINIK GREGORČIČ O TRAJNOSTNI IN DRUŽBENI ODGOVORNOSTI

TRAJNOST MORA POSTATI RUTINA

FOTO: OSEBNI ARHIV, ROBERT ZABUKOVEC, ISTOCK

Trajnostni razvoj ni le buhteča trajnostna ekonomija, pri čemer vsakdo predstavlja svoj izdelek kot najboljši in najbolj »zelen«. Je več, predstavlja družbeno miselnost. Družbena odgovornost pa je način življenja, ko na vsakem koraku opazujemo, kaj puščamo za seboj. Pretehtamo, ali smo res naredili vse, kar je v naši moči, in se v nasprotnem primeru potrudimo, da je naslednji korak še boljši.

Razumevanje trajnostnega razvoja in družbene odgovornosti je v času spopadanja z različnimi okoljskimi problemi pomembno tako za osebni razvoj kot tudi za našo interakcijo z okoljem. Odnos posameznika do okolja je ključen za konkretnije spremembe. Pogosto poudarjamo pomembnost recikliranja, a marsikdo se ne zaveda, da tudi z recikliranjem obremenjujemo okolje. Reciklažo stoddostno podpiram, saj s tem vsaj delno razbremenimo okolje. A pomembnejše je, da posameznik že prvotno porabi čim manj materialov in energije. S tem prepreči nastanek velike količine odpadkov, ki jih je treba reciklirati ali pa preprosto predstavljajo onesnaževanje.

Pri tem so pomembna posameznikova majhna dejanja, kot na primer uporaba lastnih neplastičnih nakupovalnih vrečk, ugašanje luči ali zavrnitev slamice v pijači. Za marsikoga so le jalova dejanja, ki ne pripomorejo k lepšemu in bolj trajnostnemu svetu, saj to počne pre-

malo ljudi. Mogoče drži, vendar ne povsem. Ustvarjamo spremembe v osebem prepričanju, ki se začne nato odražati na vseh področjih življenja. Postane rutina, način življenja in ne le dodatno opravilo, zaradi katerega se sebi in družbi predstavljamo kot bolj »zeleni«.

Odnos posameznika do okolja je ključen za konkretnije spremembe.

ni razlog, da ne bi pristopili k potrebnim ukrepom. Vsaka najmanjša sprememba je pomemben korak naprej. Še pomembnejše pa je, da mladi to miselnost ohranjamo. Prišli bomo na položaje, ko bomo lahko odločali in reševali težave in situacije, za katere zdaj zahtevamo spremembe. Takrat bomo lahko ukrepali, ne le v večji meri, ampak tudi z večjim navdušenjem in učinkovitostjo kot kdor koli kadar koli prej. Upam le, da ne bo že prepozno.

Kot predstavnik mlajše generacije opažam, da sta med mladimi zaskrbljenost in aktivizem glede okoljskih problemov velika. Vedo, da so potrebna dejanja v trajnostni smeri, vendar večina vključno z menoj ne razume ozadja reševanja težav in posledic hitrih in nepremišljenih sprememb. A to

SANJA MARKEŽIČ, SODELAVKA HIDRIE

»Nekoč sem naletela na razlago koncepta družbene odgovornosti in presenetila me je. Predstavlja se kot obveznost človeštva, da uredi skupne cilje. Takoj se mi je porodilo vprašanje, kaj je splošni cilj človeštva ali ožje gledano določene družbe. Zdaj družbeno odgovornost razumem kot proces prepoznavanja in razumevanja lastnih vrednot, ki so podlaga za postavljanje ciljev. Tako lahko vsak posameznik naredi največ. Da spozna sebe, svoje vrednote in ugotovi, kaj zares potrebuje v primerjavi s tem, česa si želi. Osebnostni razvoj je zame največja družbena odgovornost človeštva. Vidim jo kot pomembno pot do trajnostnega razvoja. Ali kot je rekel Einstein »Nobene težave ni mogoče rešiti z isto zavestjo, ki jo je ustvarila.« Pri tem pa je pomembno zavedanje, da vsak izmed nas šteje in ima pomembno vlogo. Ko bomo začutili, da smo pomembni, bomo občutili tudi odgovornost.«

NEJA ERJAVEC, ŠTIPENDISTKA

»Družbeno odgovorna podjetja morajo biti zavezana k etičnemu in transparentnemu poslovanju. Pri tem spodbujajo osebni in profesionalni razvoj svojih zaposlenih in so tesno vpeta v lokalno skupnost in naravno okolje. Prav ona so tudi tista, ki lahko nam, mladim ponudijo najboljši razvoj poslovnih spretnosti in nas usmerjajo na naših prvih korakih karijerne poti. Z družbeno odgovornostjo se tesno povezuje tudi trajnostni razvoj. Razumem ga kot družbeni, okoljski in gospodarski razvoj, s katerim kot družba ustvarjamo blaginjo za nas in naš planet, za danes in jutri. Kupovanje lokalne hrane, podpiranje trajnostno naravnanih blagovnih znamk, uporaba javnih prevoznih sredstev in spodbujanje krožnega gospodarstva so le nekateri izmed ukrepov za trajnostni razvoj, ki jih lahko sprejme vsak posameznik. Poleg tega pa je pomembno, da eden drugega ozaveščamo o pozitivnih učinkih trajnostnega razvoja in se o tem pogovarjamo.«

INTERVJU Z ALEŠEM KRANJCEM KUŠLANOM,
DIREKTORJEM EKVILIB INŠTITUTA

DRUŽBENA ODGOVORNOST POSTAJA DEL POSLOVANJA

AVTORICA: TONJA BLATNIK, FOTO: OSEBNI ARHIV, ROBERT ZABUKOVEC, ISTOCK

Filozof in sociolog Aleš Kranjc Kušlan vodi Ekvilib Inštitut, katerega poslanstvo je soustvarjati vzdržen in uravnotežen svet, v katerem delujejo odgovorni posamezniki, podjetja in organizacije. Poseben poudarek namenjajo družbeni odgovornosti podjetij. So nosilci postopkov certificiranja Družini prijazno podjetje ter Družbeno odgovorno podjetje, ki ga je prejela tudi naša korporacija.

Zakaj je družbena odgovornost podjetij pomembna oziroma vse bolj pomembna?

Podjetja se soočajo z vse več izzivi – od notranje organizacije do odnosa do družbenega in naravnega okolja. Družbena odgovornost je del upravljanja s temi tveganji, njen pomen pa raste, saj so spremembe nenehne in vedno bolj nepredvidljive. Opozarja na pomen celostnega poslovanja, kjer ne merimo uspeha samo skozi številke, marketing ali prodajo, temveč kot prepleteno celoto. Družbena odgovornost postaja vse bolj del poslovanja.

Kaj pa za zaposlene in družbo?

Za zaposlene je pomembna zato, ker je dober kader težko pridobiti in zadržati. Bolj kot je podjetje družbeno odgovorno, večja je verjetnost, da se bodo zaposleni tam dobro počutili, imeli možnost izraziti svoje potenciale in to tudi storili. Kar se tiče vidika družbe, pa je družbena odgovornost njen tvorni del – večje, kot je podjetje, večji je njegov vpliv. Zato je toliko bolj pomembno, da družbena odgovornost preraste zgolj deklarativno raven ter da dobi jasne obrise zelo konkretnih pobud v organizacijah.

*Odgovorno poslovanje v srčiko
postavlja zavedanje o vplivu na
okolje in okolico.*

DRUŽBENO

ODGOVORNO

PODJETJE

Aleš Kranjc Kušlan, direktor Ekvilib Inštituta

Kako se v ta trend umeščajo certifikati? Vaš certifikat Družbeno odgovornega delodajalca (DOD) je prejelo že več kot 200 organizacij. Zakaj je potreben, ali niso nekateri ukrepi samoumevni?

Na področju kakovosti so standardi stalnica. Pomislimo samo na mednarodni ISO standard, recimo. Na področju družbene odgovornosti to še ne drži povsem, zato je toliko bolj pomembno, da družbeno odgovornost razumemo enotno. Ne sme biti prepuščena interpretaciji vsakega posameznika. Samo tako bomo izkoreninili mišljenje, da je družbeno odgovornost del piara, odnosov z javnostjo in marketinških akcij. Naš certifikat postavlja zelo jasna merila in načela. V zadnjih dveh letih in pol ga je prejelo več kot 200 podjetij v Sloveniji. Razdeljen je na štiri vsebinske sklope, preko nabora ukrepov ponuja

delodajalcem priložnosti za izboljšanje na področju usklajevanja zasebnega in poklicnega življenja, varnosti in zdravja na delovnem mestu, medgeneracijskega sodelovanja in pri vsebinah, kot sta etično vodenje in nediskriminacija na delovnem mestu. Podjetje ima v vsakem sklopu na voljo več kot 50 ukrepov, med katerimi lahko izbira. Seveda, marsikateri se zdi samoumeven, pa žal v praksi ni tako.

Bolj kot je podjetje družbeno odgovorno, večja je verjetnost, da se bodo zaposleni tam dobro počutili, imeli možnost izraziti svoje potencialne.

določene aktivnosti še bolj definiralo in formaliziralo, določene pa seveda nadgradilo z novimi razsežnostmi. Tega ste se lotili zelo re-

Med novimi prejelniki je tudi Hidria. Kaj je pokazala vaša analiza in kaj ste ugotovili pri pregledu delovanja? V čem izstopamo?

Hidria je podjetje, ki že v praksi izvaja veliko aktivnosti, ki so tako ali drugače povezane z družbeno odgovornostjo. Izvajanje ukrepov bo določene aktivnosti še bolj definiralo in formaliziralo, določene pa seveda nadgradilo z novimi razsežnostmi. Tega ste se lotili zelo re-

sno. Vse zaposlene ste ažurno informirali o projektu in dejavnosti ter jih vključevali k snovanju novih predlogov in pobud. Lahko rečemo, da se projekt DOD v Hidri čuti in da je ob aktivni podpori najvišjega vodstva zaživel med zaposlenimi. Kot veliko podjetje imate izziv, da se ukrepov poslužite čim več zaposlenih, ne glede na starost, organizacijsko ter lokacijsko umeščeno.

Kaj na splošno kažejo smernice? Na katerih področjih družbene odgovornosti se podjetja dobro odrežejo in kje so še možnosti za izboljšave?

Podjetja se zavedajo, da je treba področje družbene odgovornosti naslavljati celostno, zato so začela učinke tudi meriti. To pomeni, da razpolagamo z vedno več podatki. Družbena odgovornost je postala del poslovanja kot vsa druga – tako trajnostna poročila niso več zgolj marketinške brošure, temveč resničen odraz ukrepov, njihovih učinkov in trendov. Vse bolj se nefinančni kazalniki povezujejo s finančnimi in obratno.

Kako razumete družbeno odgovornost?

Odgovornost pomeni, da imaš odgovore ali si jih vsaj sposoben poiškati. Odgovorno poslovanje v srčiko postavlja zavedanje o vplivu na okolje in okolico. Takšno delovanje nam olajša tudi vpogled v širše delovanje, prej vidimo izzive in se nanje bolj pripravimo. Predvsem pa se odzovemo tako, da delamo dobro za vse oziroma da drugim ne škodujemo.

Hidria je podjetje, ki že v praksi izvaja veliko aktivnosti, na različne načine povezane z družbeno odgovornostjo.

Lahko podate enostaven nasvet, kako doseči višjo stopnjo družbene odgovornosti?

Podjetje si mora za začetek razjasniti, kaj je njegov cilj. Je to rast, dobiček, preživetje na trgu, ali morebiti doseganje vsega naštetega

na trajnostni način? Ne smemo pozabiti, da je dobiček lahko tudi vzdržen, trajnosten, ne namenjen zgolj lastnikom. Dobro vprašanje v tem kontekstu je, kako preživeti in ob tem razporediti dobiček med zaposlene, v okolje, preko davkov, morebiti delavske participacije. Dobiček ni le en, temveč jih je več in so različni.

TRAJNOSTNO ŽIVLJENJE POMENI VELIK PREMİK V MISELNOSTI

AVTORJI: KARMEN VIDMAR, RAVNATELJICA GIMNAZIJE JURIJA VEGE IDRİJA, JURIJ DREV, UČITELJ STROKOVNO-TEORETIČNIH PREDMETOV IN BOŽENA RUDOLF, PROFESORICA NEMŠČINE IN VODJA PROJEKTOV ERASMUS+. FOTO: ARHIV GJV

Na Gimnaziji Jurija Vege Idrija, kjer že vrsto let preko različnih programov sodelujemo s Hidrio, se zavedamo, da je šola eden ključnih dejavnikov za ozaveščanje mladih o izzivih sodobnega časa. Sem nedvomno spadata tudi trajnostni razvoj in odgovornost posameznika za boljši jutri. Pri tem so najboljši način prožne oblike izobraževanja. Z njimi poskušamo dijake kar najbolje opolnomočiti in jih pripraviti na prihodnost.

V Gimnaziji Jurija Vege Idrija se naši dijaki trenutno izobražujejo v treh različnih programih, ki vsak na svoj način pri mladih spodbujajo trajnostno in družbeno odgovornost. V drugem in tretjem letniku gimnazije se tako lahko v izbirnem delu vključijo v interdisciplinarni predmet TRIM – trajnost, rekreacija, inovativnost, mednarodnost. V strokovnem in poklicnem izobraževanju smo pravkar začeli z uvajanjem razvojne projektne naloge Podnebni cilji in vsebine v vzgoji in izobraževanju, kjer bo glavni poudarek na vključevanje vsebin s področja trajnostnega razvoja v učni program. Tako bodo dijaki pri praktičnem pouku iz odpadnih materialov izdelali modele sprejemnikov sončne energije, sončne elektrarne in model majhne hidroelektrarne.

Vsi dijaki šole imajo možnost aktivne vključitve v Erasmus+ projekt R4MAD, kjer je naša gimnazija trenutno glavni koordinator. S projektom si med dijaki močno prizadevamo spodbujati odgovorno porabo in proizvodnjo ter izvajanje podnebnih ukrepov. Ko gre za okolje, moramo namreč razmišljati kolektivno in ne posamezno. Naučiti se moramo novih zelenih veščin ter ozavestiti in izobraževati sebe in dijake za odgovorno ravnanje. S tem pomagamo zaustavljati podnebne spremembe. Verjamemo namreč v ugotovitve Unescovega poročila o spremljanju izobraževanja iz leta 2016, da izobraževanje oblikuje vrednote in perspektive ter je dokazano najboljše orodje za dviganje ozaveščenosti o podnebnih spremembah. Povezano pa je tudi s povečano okoljsko

*Izobraževanje oblikuje vrednote in
perspektive ter je dokazano najboljšo
orodje za dviganje ozaveščenosti
o podnebnih spremembah.*

ozaveščenostjo, skrbjo in dejanji, saj trajnostno življenje zahteva velik premik v miselnosti.

Zato dijake in učitelje spodbujamo, da reflektirajo o svojem načinu življenja in poskušajo zmanjševati čezmerno porabo. V okviru projekta R4MAD so si vsi dijaki ogledali dokumentarni film Jutri in o njem opravili poglobljeno debato. Poleg tega so tretji letniki izdelali tudi električno kolo za potrebe delavcev in dijakov šole ter tako pripomogli k čistejšemu okolju. Prvi in drugi letniki pa so zasadili zeliščno gredico, da bodo lahko dijaki iz nje vsaj enkrat letno pili čaj. Ponovno smo tudi uporabili zračnice za izdelavo denarnic ali

obeskov za ključe, povoskali krpe za hrambo živil, s čebelarji izdelali sveče, različne plakate in infografike, s katerimi ozaveščamo druge ter si prizadevamo za zmanjševanje neločnih odpadkov in količine odpadne hrane na šoli. Precej nemočni smo žal pri zmanjševanju plastike, saj imamo zunanjega izvajalca. Veseli pa smo, da dijaki to problematiko vedno znova odpirajo. Na projektnih srečanjih predstavljamo svoj prispevek k tej problematiki in smo odprti za dobre prakse drugih šol in držav. Veseli smo, da je naša šola in Slovenija v marsičem pred drugimi. Zagotovo pa je še veliko stvari, ki jih moramo spremeniti. A za čistejše okolje in skrb za naravo se je vedno vredno potruditi.

Božena Rudolf,
prof. nemščine in vodja projektov Erasmus+

V projektu R4MAD se ukvarjamo z vprašanjem, kako bi lahko trajnostni razvoj dosegli v naših lokalnih okoljih, predvsem v šolah. V projektu so poleg naše gimnazije vključene še šole iz Bolgarije, Švedske in Španije. Na srečanjih v naštetih državah se spoznamo s tujimi dijaki in skupaj poskušamo priti do rešitev, s katerimi pripomoremo k trajnostnemu razvoju. Na teh izmenjavah medsebojno primerjamo rešitve, dobimo pa tudi kakšno idejo, ki jo lahko uporabimo na naši šoli.

Špela Čuk,
dijakinja četrtega letnika Gimnazije Jurija Vege Idrija

Trajnostni pristop spodbujamo tudi pri interdisciplinarnem predmetu TRIM. Ko dijaki oblikujemo idejo in razmišljamo o projektih, moramo namreč upoštevati principe trajnostnega razvoja, pri čemer moramo zadovoljiti svoje lastne potrebe, potrebe sedanjosti, ne da bi ogrozili možnosti prihodnjih generacij. Zato smo ponosni na oblikovane Turistične poti z najlepšimi razgledi na Idrijo ter kmalu realizirano idejo fitnes kletke.

Karolina Grmovšek,
dijakinja drugega letnika Gimnazije Jurija Vege Idrija

Projekt R4MAD za dijake organizira veliko delavnic in predavanj, kako mladi lahko spremenimo odnos do okolja. Zbiramo in realiziramo ideje in konkretne rešitve, kako bi na šolah rešili probleme z različnimi odpadki. Naš cilj je, da ohranimo planet čim lepši in čim bolj čist.

Jurij Drev,
profesor strokovno-teoretičnih predmetov

Naša gimnazija v projektu Podnebni cilji in vsebine v vzgoji in izobraževanju želi sodelovati pri razvoju, preizkušanju in evalvaciji različnih elementov celostnega programa ozaveščanja ter vzgoje in izobraževanja o podnebnih spremembah. Za cilj smo si zadali nadgraditev obstoječih aktivnosti s poudarkom na podnebnih aktivnostih, pripravo učnih gradiv, didaktičnih pripomočkov za zmanjšanje odvisnosti od fosilnih goriv, pripravo opisov primerov dobrih praks, povezanih z izzivi trajnosti posameznih strokovnih področij, in samoevalvacije izvedenih aktivnosti s poudarkom na podnebnih aktivnostih. V projekt bomo vključili tudi lokalno okolje in z dijaki izvedli različne ogledne in primere dobrih praks, ki so vključene v aktualno tematiko s področja podnebnih sprememb in trajnostnega razvoja.

NAŠE ZDRAVJE, POČUTJE IN ZAVZETOST SO ODVISNI TUDI OD DELOVNEGA OKOLJA

AVTORICA: DR. ŠPELA HVALEC, KLINIČNA PSIHOLGINJA IN PSIHOTERAPEVKA, FOTO: ROBERT ZABUKOVEC

Zadovoljni zaposleni predstavljajo ključni kapital vsakega podjetja. Zdravje in dobro počutje zaposlenih postajata vse pomembnejši vrednoti. Pri tem sta skrb in odgovornost zanju deljeni – tako na strani delodajalca kot tudi zaposlenih samih. Zato v nadaljevanju povzemam nekaj ključnih nasvetov iz t. i. modela PERMA, ki pomagajo pri vzpostavljanju prijetnega delovnega okolja in krepitvi dobrega počutja zaposlenih.

Če je v preteklosti veljalo, da zaposleni predstavljajo delodajalcu le delovno silo, je uveljavitev principa trajnostnega delovanja pomembno spremenila tudi pogled na zaposlenega in njegovo zdravje. Zdravje, ki je precej več kot zgolj odsotnost bolezni, namreč vključuje fizično, psihično in socialno blagostanje posameznika. Pogojuje dobro počutje in učinkovito funkcioniranje, s tem pa tudi delovno produktivnost. S proučevanjem človeške sreče, zadovoljstva in blagostanja se ukvarja pozitivna psihologija, ena najmlajših psiholoških disciplin. Odkriva in promovira dejavnike, ki posameznikom in skupinam omogočajo razvoj in optimalno delovanje.

Znano je, da odrasli večino budnega časa preživimo v službi. Zato je vsekakor smiselno nameniti dovolj pozornosti, da bo delovno okolje nadvse prijetno in spodbudno za vse zaposlene. Pri tem je delodajalcem, predvsem nadrejenim pri vzpostavljanju prijetnega delovnega okolja in krepitvi dobrega počutja zaposlenih, v pomoč tako imenovani model PERMA. Tega je pred leti utemeljil začetnik pozitivne psihologije Martin Seligman, vključuje pa pet komponent, ki prispevajo k posameznikovemu dobremu počutju. Uporabljajmo jih in s tem krepimo družbeno odgovornost delodajalca.

Sprotne pozitivne povratne informacije, pohvale, nagrade za dobro opravljeno delo pomembno okrepijo doživljanje prijetnih čustev.

P (POSITIVE EMOTIONS) – PRIJETNA ČUSTVA

Zadovoljujoče življenje je sestavljeno iz prijetnih čustev, vezanih na preteklost – spokojnost, hvaležnost, ponos –, sedanost – zadovoljstvo, veselje, ugodje – in prihodnost – upanje, optimizem in zaupanje. Ta čustva so ključna za posameznikovo rast in razvoj. Vse več raziskav potrjuje njihovo povezanost z drugimi pozitivnimi izidi, kot so uspeh pri delu, dobri odnosi, boljše zdravje, pa tudi z aktivnostmi, kot sta delovna produktivnost in telesna aktivnost.

Izkušnje kažejo, da je bolj kot, kaj delamo, pomembno, s kom delamo. Spodbujanje timskega dela, krepitev kolegičnosti, konstruktivne naravnosti, medsebojne prijaznosti, formalna in manj formalna druženja krepijo medsebojno povezanost in občutek pripadnosti.

Za ohranjanje zavzetosti potrebujemo dejavnosti, ki nam predstavljajo ravno pravi izziv in mirno okolje.

E (ENGAGEMENT) – ZAVZETOST, ZANOS

Zavzetost oz. zanos se nanaša na globoko psihološko povezavo z določeno dejavnostjo. Največkrat se pojavi med najljubšo aktivnostjo ali med delom; zelo redko se pojavi med pasivnim preživljanjem (prostega) časa.

R (RELATIONSHIPS) – MEDOSEBNI ODNOSI

Kakovostni medosebni odnosi nudijo občutek integracije z družbo in skupnostjo ter občutke vzajemne povezanosti in podpore.

Ustrezno zastavljeni karierni in osebni cilji večajo verjetnost majhnih in večjih dosežkov, ki prinašajo zadovoljstvo v posameznikovo življenje.

A (ACHIEVEMENTS) – DOSEŽKI

V mnogih kulturah (le) doseganje ciljev in vrhunskih rezultatov privede do zunanjega priznavanja in osebnega občutka izpoljenosti. Dosežek pa se ne nanaša zgolj na vidik objektivne izpolnitve, enako pomemben je tudi subjektivni dosežek, torej občutek zasledovanja in doseganja ciljev, mojstrstva/obvladovanja, učinkovitosti pri opravljanju nalog.

M (MEANING) – SMISEL

Nanaša se na občutek, da je posameznikovo življenje vredno in da ima njegovo početje neki namen oz. smisel. Raziskave so pokazale, da se občutek smisla povezuje z boljšim fizičnim zdravjem in višjim zadovoljstvom v življenju.

Plačilo opravljenega dela je pomembno, prav tako pa je za posameznika pomemben občutek, da sta njegova vloga in delo v podjetju cenjena ter priznana. Slednje preprečuje nezadovoljstvo in dolgoročno tudi izgorelost.

KOMENTAR VODJE TRENERJEV V KOŠARKARSKEM KLUBU HIDRIA SAŠE KAVČIČA

OTROCI MORAJO IMETI MOŽNOST DODATNEGA TRENINGA

FOTO: ROBERT ZABUKOVEC

Letos je minilo že enajst let od začetka sodelovanja Košarkarskega kluba s korporacijo Hidria. Leta 2011 smo bili namreč v izgubljenem položaju. Klub je bil v rdečih številkah, pa tudi sicer stanje ni bilo rožnato, saj smo ostali brez vodstva. Takrat nam je na pomoč priskočila Hidria in skupaj z novim predsednikom kluba in direktorjem Hidrie Holding Dušanom Lapajnetom smo začeli ustvarjati novo zgodbo.

Saša Kavčič

Skupaj s korporacijo smo klub uspeli potegniti iz brezna in mu postavili nove, zdrave temelje. V vseh letih je bilo zato sodelovanje pozitivno, saj le ob takšni podpori, ki nam jo nudi Hidria, lahko delujemo normalno. Kako uspešen je naš razvoj, veliko pove podatek, da je leta 2011 klub združeval le 47 otrok, danes pa ima skupno že okoli 170 članov. Idrjičani in ostali lokalni prebivalci so prepoznali naše dobro delo in nas podpirajo v vseh kategorijah, tako na tekmah mlajših kategorij kot seveda tudi ob sobotnih večerih na tekmah članske ekipe, kjer je vzdušje v dvorani res nekaj posebnega.

Veseli smo, da imamo v klubu veliko otrok ne samo iz Idrije, pač pa tudi iz okoliških krajev. Radi prihajajo na treninge košarke, čeprav v športnih krogih v zadnjem času veliko govorimo o padcu gibalne sposobnosti otrok med in po epidemiji covid-19. Kot vodja trenerjev v KK Hidria menim, da se ne smemo preveč opirati le na statistične podatke. Vrniti se moramo na stare tirnice in otrokom omogočiti dodatne treninge. Mladi morajo biti sami motivirani, ko pridejo na trening. Seveda pa za dodatno motivacijo včasih potrebujejo tudi močnejšo spodbudo ali pohvalo.

V klubu izvajamo veliko aktivnosti, ki spodbujajo kakovosten razvoj košarkarjev, zajema predvsem trenažni proces in tekme pod okriljem Košarkarske zveze Slovenije. Poleg tega za igralce redno organiziramo tudi tradicionalne bazične priprave v Bašaniji. Letos se jih je udeležilo več kot 50 otrok. V juniju so starejši košarkarji imeli možnost kakovostnega dela s profesionalnimi zunanjimi trenerji v projektu Košarkarsko poletje. Košarkarji pa bodo lahko napredovali tudi med sezono z dodatnimi individualnimi treningi enkrat tedensko. Prvič bomo organizirali tudi interno ligo Hidria, ki je zasnovana tako, da se bodo otroci v košarki pomerili tudi z igralci z osnovnih šol iz Idrije, Cerknega, Spodnje Idrije in Črnega Vrha.

KOMENTAR VODJE NOGOMETNE ŠOLE HIDRIA TOLMIN KLEMNA JARCA

VZTRAJNI, POTRPEŽLJIVI, DELAVNI IN ISKRIVI

FOTO: ROBERT ZABUKOVEC

Uspešno sodelovanje med korporacijo Hidria in Nogometno šolo (NŠ) Hidria Tolmin poteka že peto leto. Partnerstvo je zelo pomembno za razvoj nogometa v Zgornjem Posočju. Omogoča namreč boljše pogoje za mlade nadobudne nogometaše, hkrati pa predstavlja potencial za njihov dodatni napredek.

Klemen Jarc

Trenutno v nogometni šoli trenirajo vse selekcije, od najmlajših, starih do sedem let, pa vse do mladincev, organizirani so tudi vratarški treningi. Aktivnosti potekajo tako v Tolminu kot tudi v Bovcu, na Mostu na Soči in Šentviški Gori. Delo z mladimi je vselej pomembno, saj želimo, da se mlade generacije razvijajo v kakovostnem in spodbudnem okolju. Vsakodnevno se soočamo z izzivi, kako mlade navdušiti za šport, kako jim priučiti vztrajnost, potrpežljivost, delavnost in iskrivost, pa ne le pri nogometni igri, ampak v življenju nasploh. Otroci se na tre-

ningih učijo nogometne tehnike in taktike, razvijajo samostojnost in hkrati ekipni duh. Pri nekaterih pa navdušenje nad nogometom vztraja do te mere, da željo doseči profesionalni nivo.

V vseh letih si je NŠ Hidria Tolmin s pomočjo sodelovanja s Hidrio zagotovila dodatno opremo za treninge. To vsekakor pripomore h kakovostnejšemu delu z otroki v raznolikosti in gibalni vsestranskosti, zato dodatna oprema dobrodošlo popestri na treninge. Tudi med epidemijo covid-19, ko smo večino dneva preživeli v stanovanjih, smo v NŠ Hidria Tolmin nadaljevali z nogometnimi aktivnostmi in spodbujali gibanje otrok. Preko številnih videoposnetkov in videosrečanj smo otrokom omogočili treniranje v prilagojeni obliki. To se je izkazalo kot zelo dobrodošel korak, saj strokovnjaki po epidemiji ugotavljajo splošen padec gibalnih sposobnosti otrok. Precej težavno je bilo ohranjati motivacijo, saj je individualni trening od doma lahko precej bolj suhoparen, čar nogometa pa je prav v ekipnem duhu.

Da bi po koncu šolskega leta otrokom zagotovili čim bolj zabaven prehod v poletne počitnice, nogometna šola že več let organizira nogometni kamp, ki je zelo dobro sprejet. Na kampu ves teden potekajo nogometni treningi. Organiziran je tudi bogat animacijski program s predstavitvami različnih športov, tematskimi delavnicami, obiskom muzeja in kino gledališča ter zabavanjem ob Soči. Otroci v tem času osvojijo marsikatero novo nogometno veščino, predvsem pa se povežejo in tako še pred uradnim začetkom sezone začnejo graditi kolektivno povezanost, tako zelo pomembno za poznejše uspehe ekipe, v kateri igrajo in razvijajo svoj talent.

INTERVJU Z NEKDANJIM HOKEJISTOM, SEDANJIM TRENERJEM HD HIDRIA JESENICE, SABAHUDINOM KOVAČEVIČEM

UČIM SE IZ DNEVA V DAN

AVTOR: ERIK BLATNIK, FOTO: OSEBNI ARHIV

Sabahudin Kovačević, dolgoletni član slovenske hokejske reprezentance, je za Rise nastopil na šestih svetovnih prvenstvih, trikrat v elitni diviziji proti najboljšim reprezentancam sveta. Leta 2014 in 2018 je igral tudi na olimpijskih igrah v Sočiju in Pjongčangu. Kot profesionalni hokejist si je med drugim kruh služil v Kazahstanu in Rusiji. A leta 2019 so se začele bolečine v hrbtu, sledila je nujna operacija in čez noč konec kariere. Sabahudin se kljub temu ni dal in še vedno ostaja zvest hokeju na ledu, zdaj kot trener mladih v HD Hidrii Jesenice.

Kako ste leta 2019 sprejeli dejstvo, da kot poklicni hokejist ne boste več igrali hokeja na ledu?

To je bila težka odločitev, vendar je zmagal zdrav razum. Po operaciji sem bil šest mesecev na rehabilitaciji in napravil vse, da bi se vrnil. To se je dogajalo v času epidemije covida-19, zato je odpadlo tudi svetovno prvenstvo, ki bi se ga moral udeležiti. Naslednjo sezono nisem dobil primerne kluba za igranje hokeja, zato sem

se odločil, da pri 34 letih raje končam kariero, kot da rinem z glavo skozi zid in še naprej poskušam z igranjem profesionalnega hokeja.

Kdaj pa je dozorela ideja, da bi postali trener mlajših kategorij hokejskih nadobudnežev?

Že med kariero sem razmišljal o vlogi trenerja. Ko sem se odločil, da drsalke obesim na klin, me je poklical nekdanji hokejist David Rodman

in me povabil, naj se pridružim ekipi v Celju, kjer je bil takrat trener. Prvič sem spoznal tovrstno delo, po tej sezoni so me povabili tudi v HD Hidria Jesenice za delo z mladimi, kar sem seveda z veseljem sprejel.

Imate ogromno hokejskih izkušenj. Kako jih prenašate na otroke?

Mladim želim čim bolj približati hokej na ledu in jih pripraviti na profesionalno raven. Na tem področju imam kot nekdanji profesio-

onalni hokejist in član slovenske hokejske reprezentance ogromno izkušenj. Vendar se tudi kot trener še vedno učim, tako kot mladi. Moj moto je – uči korak za korakom, s čim manj prehitovanj.

Vloga trenerja je v marsičem drugačna od vloge igralca. Uživate v delu z mladimi ali je delo včasih tudi precej naporno in stresno?

Seveda uživam! Čeprav izredno zanimivo in dinamično, je na trenutke tudi naporno. Pri treniranju mlajših selekcij gre namreč za popolnoma drugačen način dela kot pri profesionalnih članskih moštvih. Pazljivejši moraš biti, iznajdljiv in strokoven.

Bi se kdaj preizkusili tudi v vlogi članskega trenerja ali bi raje ostali pri razvoju mladih?

Željo po tovrstnem delu vsekakor imam, a treba je iti korak za korakom in biti potrpežljiv. Za trenerja namreč niso dovolj le igrske izkušnje, temveč ogromno drugega znanja, od poznavanja psihologije posameznega igralca, taktike do motivacije, pedagogike in podobnega. Učim se iz dneva v dan in nadgrajujem svoje znanje.

Kaj pa pogrešate kot nekdanji hokejist in kaj ste pridobili v vlogi trenerja?

Kot nekdanji hokejist najbolj pogrešam čas v garderobi, ko smo se s soigralci poleg trdih in zahtevnih treningov tudi veliko zabavali. Kot trener pa si tega zdaj ne morem privoščiti, saj moram večkrat miriti zabavo svojih varovancev (smeh).

Kakšen trener je Sabahudin?

Mlade hokejiste HD Hidrie Jesenice smo vprašali, kaj se lahko od njega naučijo in kaj jim je pri njem najbolj všeč.

DIN KOVAČEVIČ, HOKEJIST, 14 LET

Naš trener je zelo prijazen, če smo tudi mi prijazni in spoštljivi do njega. Naučil nas je veliko novih stvari. Predvsem to, da moramo biti vedno v pogonu in drsati. Nikoli se ne smemo ustaviti. Meni kot branilcu pa je lepo razložil, kako se znajti, ko pride na tekmi do situacije dva igralca proti enemu. Najbolj všeč mi je, da zna vse razložiti in ničesar ne spregleda.

BERTI SMUKAVEC, HOKEJIST, 14 LET

Sabahudin je zaradi svojih izkušenj zelo dober trener. Veliko novega me je že naučil. Verjamem, da tudi vso ekipo, ko nam je predstavil, kako moramo skupno delovati, kako se znajti v določenih situacijah na ledu in pri drugih pomembnih stvareh za igro. Najbolj mi je všeč, da včasih z nami deli tudi kakšno svojo zgodbo, ki jo je doživel kot igralec, in se med treningi vsakemu posveti.

VEDNO SKUŠAM NAJTI REŠITVE

AVTOR: ERIK BLATNIK, FOTO: ROBERT ZABUKOVEC IN OSEBNI ARHIV

Malo je oseb, ki bi kljub gibalni oviranosti ljubile adrenalin. Naš sodelavec Uroš Žagar je eden takšnih. Ne le da vesla in kolesari, je eden redkih na svetu, ki se ukvarja z jadralnim padalstvom na vozičku. Je namreč navdušen jadralni padalec, ki si, kot se za njegov poklic razvojnega inženirja in strokovnjaka za grelnike zraka v tolminski lokaciji Hidrie spodobi, športno opremo izdeluje kar sam.

Od kdaj že čutite strast po letenju?

Željo leteti s padalom imam, odkar sem na vozičku. S padalstvom se ukvarja veliko mojih prijateljev, je zanimiv šport, poln adrenalina, ki omogoča stik z naravo. V njej sem pred poškodbo preživel veliko časa. Ukvarjal sem se s plezanjem, gorskim kolesarstvom, hodil sem v hribe.

Kako pa ste se naučili skakati z vozičkom?

Navsezadnje je poleg znanja in poguma treba imeti tudi ustrezno opremo?

Na začetku nisem imel ne vozička za letenje ne znanja, kako bom vzletel in kako pristal. Ničesar. Prav tako ni šole za skoke z vozičkom. S prijatelji, ki so mi pomagali pri tem projektu, smo vedeli le, da

samo nekaj ljudi na svetu opravlja polete s padalom in tudi z vozičkom. A moja želja je bila res velika, zato smo se odločili za izdelavo vozička, prijatelji pa so me naučili leteti. To počnem že nekaj let in ni mi žal za ves trud. Naredil sem tudi izpit za jadralno padalstvo, tako da lahko letim po vsem svetu.

Kakšni občutki vas prevevajo, ko ste v zraku? Ali pri tem velikokrat dobite ideje za reševanje najrazličnejših razvojnih izzivov?

V zraku je časa za sanjarjenje bolj malo. Biti moraš zbran. Iskati moraš zračne stebre, kjer se zrak dviguje, upoštevati vetrovne razmere ter loviti in upravljati padalo. Ko si enkrat visoko v zraku, je občutek najlepši. Takrat začneš zares uživati. Razgledi so izjemni. Ob lepem vremenu vidiš na eni strani morje na drugi pa Triglav. Poletiš lahko, kamorkoli ti srce poželi.

Ne le z jadralnim padalstvom, ukvarjate se tudi z veslanjem in kolesarstvom. Od kod črpate energijo in ideje za izdelavo specialnih športnih rekvizitov?

Zelo rad imam naravo in šport. Tam se sprostim, napolnim z novo energijo, družimo se s prijatelji, skratka skrajno uživam. Imam dva psa, kolesarim z gorskim kolesom, veslam, najbolj zanimiv šport pa je zagotovo padalstvo na vozičku. Zaradi telesnih omejitev so

nekateri športi kot tudi naravni amfiteatri težko dosegljivi. To mi dostikrat povzroča preglavice, a skušam poiskati rešitve. Eden izmed največjih izzivov je zagotovo oprema oz. prilagoditev opreme za športe, s katerimi se ukvarjam. Te si predelam ali pa jih s prijatelji izdelamo po lastnih željah in potrebah.

Trenutno z njimi razvijate posebno električno kolo, prilagojeno vašim gibalnim sposobnostim. Pri razvoju vas je podprla tudi Hidria. Kaj bo posebnost kolesa in kdaj vas bomo lahko videli na cestah?

Upam, da čim prej. Kolo, ki sem ga kupil, je serijsko, moramo ga le še predelati na električni pogon. Največja prednost bo prav električni pogon na zadnjih kolesih. Želim si, da bi se z njim lahko vozil po hribih. No, vsaj po nekaterih. Bomo videli sproti, kaj je sploh izvedljivo.

Idej in zamisli vam, razvojnemu inženirju, zagotovo ne zmanjka. Kaj še snujete za bližnjo prihodnost?

Najprej želim spraviti v pogon kolo in nato uživati z njim v vožnji po hribih. Potem pa naprej, idej imam še veliko. Ena izmed njih je zagotovo izdelava novega vozička za padalo. Rad bi imel tudi nekoliko večji avtomobil, prilagojen za potovanja. Zadnje čase me namreč zelo zanimajo potovanja, s poudarkom na aktivnem preživljanju časa. Bomo videli, kaj bo čas prinesel.

Najlepši občutek je, ko si visoko v zraku. Takrat začneš zares uživati, saj so razgledi izjemni.

V FRANCOSKEM AUMETZU PRISLUHNILI ZVOKOM IDRIJSKE GODBE

AVTORICA: NIVES KOŽELJ BIZJAK, FOTO: GODBENO DRUŠTVO RUDARJEV IDRİJA

Prvi vikend v novembru se je Godbeno društvo rudarjev Idrija v zgodnjih petkovih jutranjih urah z avtobusom odpravilo proti pobratenemu francoskemu mestu Aumetz. Idrijska godba se je odzvala na povabilo prijateljev, tamkajšnje pihalne godbe, ki je praznovala stoletnico delovanja. Pot je bila zelo dolga, vendar je ob dobri družbi in številnih humornih vložkih hitro minila.

Letos mineva več kot 40 let, odkar Idrijo in Aumetz povezujejo niti prijateljstva, prijateljstva med godbeniki in občani.

Že ob prihodu v Aumetz nas je v tamkajšnji mestni hiši pričakal topel sprejem. Francosko in slovensko himno je zapel zbor Les Voix d'Est, ki ga vodi André Kogovšek, sin slovenskih izseljencev. Ob tem nas je nagovorila aumeška podžupanja za kulturo Marie Lebrun ter predsednica aumeške godbe Paola Spaniol. Kot je že v navadi, godbeniki v času gostovanja prebivamo pri družinah in tudi tokrat ni bilo nič drugače. Tisti, ki smo Aumetz obiskali že večkrat, smo svoje nadomestne družine poznali, vendar tudi tisti, ki so tja odšli prvič, niso imeli težav z navezovanjem novih prijateljstev.

V soboto smo se po dopoldanski vaji odpravili v nekaj kilometrov oddaljeni Luksemburg, kjer smo si po odličnem kosilu ogledali vinske kleti v luksemburški regiji Moselle. Zvečer pa so nam francoski prijatelji pripravili odlično kulinarično pogostitev z dobro glasbo, druženjem in plesom. Po kratki noči smo nedeljsko dopoldne izkoristili za ogled rudarskega muzeja. Tudi Aumetz je, tako kot Idrija, nekdanje rudarsko mesto. Leži v regiji Lorraine, bogati z železovo rudo. Zaradi krize se je po prvi svetovni vojni izselilo veliko Slovencev, tudi idrijskih rudarjev, ki so se zaposlili v tamkajšnjih rudnikih železa. Ustanovili so društvo slovenskih delavcev ter med drugimi dejavnostmi s kulturo ohranjali slovensko besedo in negovali vez z domovino.

Po nedeljskem kosilu pa smo se začeli pripravljati na popoldanski slavnostni koncert. V prvem delu so nastopili godbeniki domače pihalne godbe skupaj z godbo Union iz mesta Distroff, ki prav tako letos praznuje stoto obletnico delovanja. Skupaj so pripravili odličen glasbeni program. V osrednjem delu sta župana, Gilles Destremont in Tomaž Vencelj, podpisala podaljšanje pobratenja med mestoma, ki sega v leto 1981, leto pozneje pa je idrijska godba prvič

obiskala pobrateno mesto. Tako letos mineva že več kot 40 let, odkar Idrijo in Aumetz povezujejo niti prijateljstva, prijateljstva med godbeniki in občani.

Pod taktirko dirigenta Aljoše Deferrija je idrijska godba v Aumetzu odigrala raznolik glasbeni program, v katerem ni manjkalo koračnic, slovenskih skladb in narodnozabavnih melodij.

Po podpisu in kratkem odmoru smo se predstavili francoskemu občinstvu in pod taktirko dirigenta Aljoše Deferrija odigrali raznolik glasbeni program, v katerem ni manjkalo koračnic, slovenskih

skladb in narodnozabavnih melodij. Nazadnje smo na oder družno sedli glasbeniki vseh treh godb in skupaj zaigrali skladbo Hoote-nanny. Vzdušje v dvorani je bilo čudovito. Sledila je slavnostna večerja. V ponedeljek zjutraj pa smo se morali žal že posloviti in oditi proti domu. Slovo smo izkoristili za povabilo dragih prijateljev na praznovanje svoje 360-letnice, ki bo leta 2025. Tudi tokratno medsebojno druženje bo tako ostalo zapisano globoko v naših srcih kot dokaz, kako je mogoče ohranjati iskreno prijateljstvo in spoštovanje. Zato se že veselimo vseh nadaljnjih druženj z dragimi francoskimi prijatelji.

RESTAVRACIJO KENDOVEGA DVORCA PRIPOROČAJO PRIZNANI KULINARIČNI VODNIKI

KDOR ZNA, PAČ ZNA!

AVTORICA: HELENA PREGELJ, FOTO: DEAN DUBOKOVIČ, ALEŠ FEVŽER IN ROBERT ZABUKOVEC

Restavracija Kendovega dvorca z glavnim kuharjem Klavdijem Pirihom, ki navdušuje goste z izvirnostjo in bogatim izročilom lokalne kulinarike, je letos ponovno prejela odlične ocene uglednih kulinarčnih vodnikov.

TRETJIČ V MICHELINOVEM VODNIKU

Michelin Guide Slovenija že tretje leto zapovrstjo priporoča Kendov dvorec. "Če iščete pravilčno lepo okolje za večerjo, ne iščite več: Kendov dvorec ima zanimivo zgodovino. Hotel in njegova restavracija se nahajata v enem izmed zgodovinsko najbolj zanimivih območij Slovenije, znanem po izdelavi čipk in številnih lokalnih sestavinah, ki se znajdejo v jedeh, ki jih postrežejo na Kendovem dvorcu," so zapisali Michelinovi ocenjevalci.

KRALJEVSKO UŽIVANJE

Priznani kulinarčni vodnik Gault & Millau Kendovemu dvorcu vsako leto nameni višjo oceno. "Prav kraljevsko boste uživali v izbrani lokalni hrani, kajti na skrbno dodelanih krožnikih boste doživeli idrijsko kulinarčno zgodbo," priporoča. "In kako se boste lahko uprli sveže pečenim potičkam z ocvrto čebulo in ocvirki? Težko. Tudi njihovi njoki, žlikrofi ter bleki so vrhunski in priznati moramo, da na tem področju nimajo prave konkurence, sploh ko jih oplemenitijo z jagenjčkom ali zajčkom v omaki: kdor zna, pač zna!"

Priznanje Michelinovega vodnika je na dogodku v Cankarjevem domu v Ljubljani sprejela vodja hotela Kendov dvorec Helena Pregelj.

PRVIČ V AVSTRIJSKEM FALSTAFFU

Letos restavracijo Kendovega dvorca prvič priporoča tudi Falstaff. Znani avstrijski kulinarčni vodnik svojim bralcem priporoča obisk in pokušino jedi iz kuhinje Kendovega dvorca, ki so – kot so zapisali – pripravljene iz svežih lokalnih sestavin in resnično lepo postrežene.

Glavni kuhar Kendovega dvorca Klavdij Pirih

Žlikrofi so vrhunski, sploh ko jih oplemenitijo z zajčkom v omaki, pišejo v Gault & Millau.

ELEGANTNA ROZKINA SOBA

Foto: Michael in Mridula Krishnan-Laws

Čase, ki so bili zaradi covid-19 precej nenaklonjeni turizmu, so na Kendovem dvorcu izkoristili za številna obnovitvena dela. Po obsežni prenovi zunanosti dvorca, terase in kuhinje se je v novo podobo

odela tudi Rozkina soba. Urejena po idejni zasnovi Andreja Zonte iz studia Baam arhitekti danes predstavlja eno najbolj prostornih, svetlih in elegantnih sob Kendovega dvorca.

GOSTILI STARODOBNIKE

Foto: Manfred Stegmüller

Prijeten jesenski teden je na Kendovem dvorcu preživela skupina lastnikov starodobnikov iz Nemčije. Susanne in Manfred Stegmüller, lastnika britanskega Alvisa iz leta 1931, sta se lani tako navdušila

nad Kendovim dvorcem, da sta letos za ves teden v Spodnjo Idrijo povabila svoje prijatelje, s katerimi delita ljubezen do starih jeklenih konjičkov.

FESTIVAL MODRIH PINOTOV

Foto: Jaka Babnik

Oktober se je na Kendov dvorec po nekajletnem premoru vrnil Modri – Les noirs, festival modrih pinotov, ki ga organizira Tilia Estate. Sobotni del festivala, namenjen strokovni javnosti, je v nedeljo zao-

kročila predstavitev 28 vinarjev iz devetih držav. Ti so obiskovalcem predstavili preko sto modrih pinotov.

KENDOV
DVOREC

PRIDRUŽITE SE NAM

V Hidri ponujamo priložnost inovativnim, kompetentnim in pozitivnim ljudem, ki želijo soustvarjati našo zgodbo v družbi vodilnih proizvajalcev na področju avtomobilskih in industrijskih tehnologij.

Smo družbeno odgovorno podjetje. Sledimo trajnostnemu razvoju s poudarkom na skrbi za zaposlene ter s stalnimi izboljšavami in najvišjo možno zaščito okolja ter zdravja in varnosti ljudi.

Hidria

www.hidria.com

				AVTOR: MATJAŽ HLADNIK	IZBA	PIHALO Z DVOJNIM JEZIČKOM	LADO BIZOVIČAR	ZAMUDA, ZAMUJANJE	POMOČ: ANAS ELEN NITAVOST RON	LETALSKI VIJAK, PROPELER	JAMAJŠKI ATLET (USAIN)	MODEL ZNAMKE HYUNDAI	RISBA, SKICA
				STRANSKI DEL MEDENICE					TROPSKO DREVO, EBENOVEC				
				NEKDANJA ŠVEDSKA POP SKUPINA SADNA JED					AMERIŠKA IGRALKA KIRKE SISTEM VODNIH CEVI				
								DELAVEC V SVILARNI TV VODI- TELJICA KULJAJ					
MEHKA KOVINA SVETLO SIVE ALI SREBRNE BARVE (Sc)	NAGON, STRAST	AMERIŠKA FILMSKA IGRALKA BASINGER	IGOR OZIM ANTIČNO IME REKE GUADJANE	ROWAN ATKINSON ITA RINA		VERDIJEVA OPERA				TILDA SWINTON ATEK, OČKA			
					KRAJ PRI ZADRU	ŠTEVILO 100			ŠVEDSKO SMUČARSKO SREDIŠČE OSMIJ IN VOLFRAM				
ŠVEDSKA MLADINSKA PISATELJICA (ASTRID)						KDOR NI VOJAK, CIVILIST KRAŠKO VINO							
GRENAK ITALIJANSKI ZELIŠČNI LIKER, KI SE UPORABLJA KOT DIGESTIV PO JEDI	PRIHOD V PROSTOR	ŠPORTNI TERENEC KRATKA URA		RASTLINSKA BOLEZEN NAŠA PESNICA (MAJDA) GEORGE ORWELL			ZIDAK	GNEČA PLANTAŽA			FILMSKA IGRALKA KIDMAN	NAŠ PISATELJ (DRAGO)	
VILKO UKMAR			ŠPORTNI REKVIZIT NOVINARKA BATISTA ŠTADER		AMERIŠKI IGRALEC PERLMAN TERENSKA LADA			GORSKE REŠEVALNE SANI, AKI AM. PEVKA DEL REY					
TEŽKA ŽLAHTNA KOVINA (Ag)					BOJNA ZAŽIGALNA SNOV MUSLIMAN, POKRIVALO					CHUCK NORRIS OMREŽJE, INTERNET			
IMITATOR ARTAČ				PODROB- NOST TATUM O'NEAL					TEMNI DEL DNEVA DUŠA POČKAJ				
OCENJE- VANJE						ENOTA ZA MERJENJE SVETIL- NOSTI, SVEČA							
OGLASNA DESKA				ČEBELI PODOBNA ŽUŽELKA		VMESNI, PRILAGO- DITVENI ČLEN							

Zahvaljujemo se vsem bralkam in bralcem revije Hidria, ki ste nam poslali kupone z geslom nagradne križanke, ki je bila objavljena v 39. številki.

Pravilno geslo nagradne križanke v 39. številki revije Hidria se glasi: **GRADIMO, USTVARJAMO IN SE RAZVIJAMO**. In kdo je imel tokrat največ sreče pri žrebu?

Romana iz Spodnje Idrije prejme glavno nagrado Kendovega dvorca, ki ji poklanja **kosilo ali večerjo za dve osebi**. Nagrajenec lahko nagrado izkoristi do 31. maja 2023 z obvezno predhodno najavo na telefonski številki 05 37 25 100.

Nagrajencu iskreno čestitam!

Bralki ali bralcu, ki bo do 15. maja 2023 poslal priloženi kupon s pravilnim geslom tokratne nagradne križanke na naslov: Hidria Holding d. o. o., podružnica Spodnja Idrija, Spodnja Kanomlja 23, 5281 Spodnja Idrija, s pripisom »Za nagradno križanko«, bo Kendov dvorec prav tako podaril kosilo ali večerjo za dve osebi.

Veni ovojnicu lahko pošljete tudi več kuponov hkrati.

KUPON 40

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Pošta in poštna številka: _____

Davčna številka: _____

Rešitev križanke:

Pravilno rešitev nam lahko sporočite tudi po elektronski pošti, na naslov: **info@hidria.com**.

KONCERT GODBENEGA DRUŠTVA RUDARJEV IDRIJA

17. DECEMBER
KULTURNA DVORANA
SPODNJA IDRIJA

18. DECEMBER
ŠPORTNA DVORANA
GJV IDRIJA

17. & 18.
DECEMBER OB 19.00

GOSTJA: NUŠA DERENDA
DIRIGENT: ALJOŠA DEFERRI
VODITELJICA: SANJA REJC

Revija Hidria izdaja: Hidria Holding d.o.o., Spodnja Kanomlja 23, 5281 Spodnja Idrija.

Revija brezplačno prejmejo vsi zaposleni v družbah korporacije Hidria, vsa gospodinjstva v občini Idrija, poslovni partnerji, študenti in drugi zainteresirani partnerji.

Odgovorni urednik: Erik Blatnik

Uredniški odbor: Erik Blatnik, Tanja Kenda, Tonja Blatnik, Rok Podobnik, Boštjan Tušar, Renato Leoni, Robert Zabukovec

Urednik fotografije: Robert Zabukovec

Naslovnica: foto: Robert Zabukovec & iStock

Fotografije: Robert Zabukovec, Erik Blatnik, Andraž Martinšek, Arhiv Hidrie, iStock

Naslov uredništva: Spodnja Kanomlja 23, 5281 Spodnja Idrija, Slovenija

Spletni naslov: www.hidria.com
Na spletnih straneh Hidrie najdete vse dosedanje številke revije Hidria.

Oblikovna zasnova in oblikovanje: Meta Žebre

Tisk: GRAFIKA SOČA

Naklada: 6.350 izvodov

Želite brezplačno prejemati revijo Hidria?

Revija Hidria brezplačno prejema vsi zaposleni v Hidriinih družbah ter vsa gospodinjstva v idrijski občini. Radi jo prebirajo tudi naši poslovni partnerji. Če revije še ne prejimate, pa bi jo v prihodnje želeli, nam pišite na naslov Hidria Holding d. o. o., podružnica Spodnja Idrija, Spodnja Kanomlja 23, 5281 Spodnja Idrija, s pripisom »Za revijo Hidria« ali po elektronski pošti na naslov: info@hidria.com.

Horta

*Čudeži obstajajo!
Le verjeti je treba vanje.*

*Naj bodo božično-novoletni prazniki
polni čudežev za vse.*

Srečno in zadovoljno 2023!